

GRADISOV VESTNIK

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA »GRADIS«

Obsežna in dinamična aktivnost komunistov

Ob koncu septembra je bila v Ljubljani že tretja konferenca komunistov v podjetju. Konferenco je organiziral sekretariat aktiva Zveze komunistov. Konferenca je obravnavala smernice IV. plenuma centralnega komiteja ZKJ ter vrsto notranjih problemov, ki v sedanjih situaciji obstajajo ter zahtevajo rešitve v skladu z gospodarskimi in političnimi interesi podjetja kot celote.

Konference so se udeležili vsi komunisti, ki delajo na vodilnih mestih v podjetju, komunisti — predsedniki delavskih svetov, predsedniki sindikalnih podružnic in sekretarji osnovnih organizacij.

V delovno predsedstvo so bili predlagani ing. Štefan Mesarič, Franc Zupančič in Polde Torkar.

Referat na konferenci je podal organizacijski sekretar aktiva ZK Milan Šurk.

Enotnost gledališč nam je v sedanjem položaju nujno potrebna

Ce se sedaj, takoj na začetku, ozremo na uspeh konference in stališča, katera naj bi bila oblikovana, potem bi težko rekli, da smo dosegli enotnost gledališč in akcije, ki je v sedanjem položaju nam vsem skupaj nujno potrebna. Pestrost gledanj na obstoječa vprašanja nadaljnega notranjega razvoja je bila, tolikšna, da kakih konkretnih zaključkov konferenca sploh ni mogla doseči.

Razumljivo je, da so se vsi navzoči strinjali s smernicami IV. plenuma, vendar pa je realizacija omenjenih smernic takoj vprašljiva, če primerjamo težnjo po enotnosti podjetja z obstoječim stanjem. Poglavitna ugotovitev pa je v tem, da o vprašanjih, načelih v uvodnem referatu niso razpravljali mnogo, pač pa je prevladovalo tekmovanje posameznikov, kdo bolje pozna gospodarske predpise ali probleme njihove organizacijske enote.

Na ta način uspeh konference ni mogel biti v celoti pozitiven. Važna ugotovitev pa je tudi ta, da vsaj razumemo, kje imamo tako zelo različna stališča. Navsezadnje nam ta ugotovitev lahko služi kot osnova in izhodišče za nadaljnje usklajevanje hotenj glede notranje problematike.

V referatu so bile obdelane temeljne misli IV. plenuma, izvršena aplikacija omenjenih misli na naše notranje razmere političnega dela in gospodarjenja. Iz naše interne problematike pa je referent obdelal predvsem stališča s področja decentraliziranega upravljanja ter pomen novih pravil podjetja. S tem v zvezi je obravnaval delitve dohodka in njen politični odraz v kolektivu ter problematiko delitve osebnih dohodkov po delu.

Delovno analitični značaj IV. plenuma in njegovi sklepi predstavljajo osnovo za analizo dela vseh organizacij ZK, kot tudi posameznih komunistov. Ker je bila seja sklicana predvsem zato, da kot komunisti analiziramo, če smo v preteklem obdobju zadostili kriteriju komunista kot družbeno-političnega delavca in nosilca naprednih teženj gospodarstva in političnega življenja, je naša naloga, da analiziramo ter kritično ocenimo sedanje rezultate skozi prizmo IV. plenuma. Istočasno pa se dogovorimo za smernice nadaljnega dela, upoštevaje vsebino sklepov s IV. plenuma. Čeprav veljajo načela in orientacija, sprejeta na plenumu, tudi za naše prilike, je potrebno, da o notranjem življenju po gospodarski in politični plati rečemo nekaj besed in pogledamo, kaj vse smo komunisti ugotovili ter sklenili in koliko od tega tudi realizirali. Vrsta problemov, ki so se pojavili in po svoje doprinesli k sedanjim kvaliteti javnega mnenja v kolektivu, čaka še nerešenih ali samo na pol rešenih. Mnoga vprašanja pa smo tudi uspešno in lepo rešili.

Politično delo v našem podjetju ima svoje specifičnosti. Te zahtevajo tudi svojstven način reševanja, pri čemer pa komunisti nismo vedno enotni, ali pa nimamo pri reševanju perečih vprašanj vedno najbolj srečne roke. Kvaliteta notranjih odnosov se je v splošnem vzelo od konference pa do danes, primerno spremenila. Kljub temu pa srečujemo v našem notranjem političnem in gospodarskem življenju pojave, za katere bi bilo bolje, če bi se ne pokazali.

Komunisti morajo biti nosilci naprednih idej

Precejkrat je bilo že postavljeno in sprejeto načelo, naj bi bili komunisti nosilci idej naprednega

razvoja v političnem in gospodarskem smislu. Ta princip v celoti še ni sproveden v življenje, saj opazimo pri velikem številu članov ZK v podjetju še zmeraj pasiven odnos do političnega dogajanja, pomanjkanje revolucionarne moči in razpoložnja ter borbenosti za uresničitev sklepov, katere smo že sprejeli.

Čuti se pomanjkljiva ideološka izobrazba, za kar nosi krivdo vrsta vodstev osnovnih organizacij. Prav tako se čuti premajhna angažiranost komunistov na vodilnih mestih v našem internem političnem življenju, kar odseva tudi v delovanju osnovnih organizacij ZK, organih samoupravljanja ter sindikalnih organizacijah. Kot primer navajam preteklo neuspešno konferenco šefov, kjer naj bi obravnavali tudi politično gospodarsko problematiko, vendar prave razprave s tega področja sploh ni bilo. V merilu podjetja imamo nekaj osnovnih organizacij, ki po sedanjem kriteriju še kar dobro delajo (gr. vod. Maribor, Ravne, Jesenice, Koper). Navedem pa lahko primeru slabega dela v pravem pomenu besede (Kranj, delno tudi centrala), kjer ni skoraj nikakršnega zanimanja za politično delo. Dočim druge organizacije bolj ali manj uspešno žive. Dosleden kriterij za oceno kvalitete naših komunistov bi glede na njihovo delo dal precej neugodno sliko.

Sekretariat aktiva ZK podjetja si sicer prizadeva vzpostaviti tesne stike z osnovnimi organizacijami, kar pa mu vedno ne uspe zaradi pasivnosti in indolentnosti vodstev nekaterih osnovnih organizacij. V svojih posegih in oblikah sodelovanja bo moral sekretariat še marsikaj storiti, če bo hotel postati organ, ki ga podjetje in njegovo politično življenje potrebuje. V naših organih samoupravljanja in sindikatu ni čutili v polni meri organiziranega posega komunistov v politično in proizvodno dogajanje. Posamezni komunisti, katerim je izpolnjevanje političnih nalog resna naloga, pa so še vedno v manjšini. V kolikor se z drugimi sredstvi situacija ne bi dala izboljšati, potem je čas za uresničitev misli, ki je bila izražena na IV. plenumu, da številčnost organizacije ne pomeni do-

sti, če aktivnosti komunistov ni. Pasivnost je prvi korak nasproti političnim neuspehom.

Cimbolj moramo zaostri in uskladiti dejavnost in vrednost komunistov s člansko izkaznico. Bolje je, da imajo osnovne organizacije nekaj manj članov, kot pa da jih imajo več, toda neaktivne in nepripravljene. Organizacije naj z večjo odločnostjo kličejo posameznike, ki so politično pasivni, a člani ZK, na odgovornost. V bolj izrazitih primerih naj uveljavljajo tudi disciplinske ukrepe. Dogaja se, da se od komunistov na odgovornih mestih slišijo konservativni nazori, ki teže za preživelimi metodami močne roke, da se na sestankih ali posvetovanjih strinjajo. Ni in ne more biti naravno in tudi ni dopustno, da imajo komunisti na pomembnejših položajih v podjetju o kakem važnem vprašanju političnega, gospodarskega ali organizacijskega značaja ali o važnem družbenem problemu diametralno različne koncepcije in različna politična stališča ter jih razglašajo in branijo javno, ne da bi jih predhodno uskladili.

Navedena problematika jasno kaže na vse težave v zvezi s političnim delom pri današnji razvojni stopnji notranjih odnosov v kolektivu. Čeprav se zavedamo, da težnje k skupni akciji ne dajejo takojšnjih rezultatov, pa je potrebno, da se vsaj dogovorimo za skupna stališča in uskladimo naše interese ter mišljenja, ker smo že neštokrat vsi poudarjali, da smo za enoten in močen »GRADIS«.

Decentralizacija in ekonomika

Referat se je dotaknil tudi vprašanja decentraliziranega upravljanja. Stališče s tem v zvezi je bilo naslednje:

Eden od osrednjih problemov našega notranjega življenja je prav gotovo vprašanje decentraliziranega upravljanja. Problem decentralizacije je bil v prvi fazi rešen z »Nacionalno decentraliziranim upravljanju podjetja«, ki so bila sprejeta (Nadaljevanje na 2. strani)

Štiri sočasne naloge

Te dni bo zasedal sindikalni odbor podjetja, da bi analiziral dosedanje delo sindikalnih organizacij ter določil smernice za prihodnje. Vsekakor je to dogodek posebnega pomena za naš razvoj, saj so sindikalne organizacije poleg organizacij Zveze komunistov poglavitne silnice oblikovanja socialistično vzgojnega ozdušja v kolektivih.

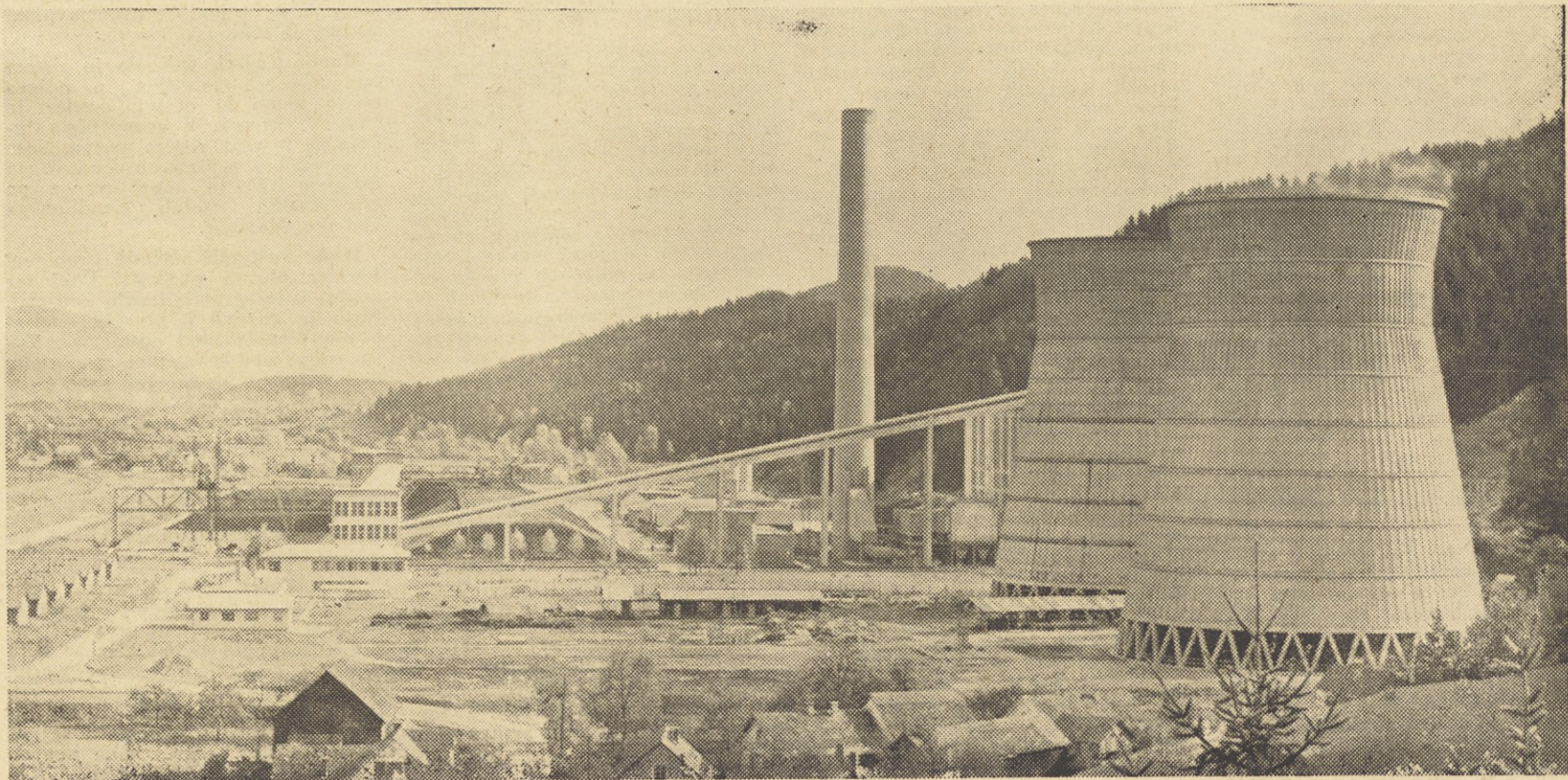
Zasedanje vsekakor ne bo moglo mimo štirih poglavitnih nalog, ki nam jih nalaga sedanje obdobje: proizvodnja, izvoz, poglobitev delavskega samoupravljanja in izpolnitev notranje delitve dohodka.

Že na prvi pogled je jasno, da se te naloge med seboj tesno prepletajo in da ene ni moč ločiti od druge. Delavskega samoupravljanja ni samo sebi namen, na primer, ampak morajo razvitejši socialistični odnosi o kolektivu nujno sprostiti tudi večje ustvarjalne sile ter pobude za večjo proizvodnjo in produktivnost. Kolikor bolj bo delo osvobodeno oseh administrativnih in birokratskih spon, toliko večje sile se sproščajo, toliko večja je proizvodnja Torej je teh dvoje nalog med seboj tesno povezanih. To pa seveda ne pomeni, da razvijamo delavskega samoupravljanja že samo s tem, da si prizadevamo za čimvečjo proizvodnjo. Še zdaleč ne, čeprav je, družbeno in zgodovinsko vzeto tudi to res, kajti kolikor bolj razvijamo kapitalisti proizvajalne sile, toliko bližji je socializem. Samo ponekod pri nas se radi skrijejo za strokovnjaštvo in pravijo, kaj hočete, ali proizvodnja ne gre dobro? Res, glede proizvodnje bi jim ne mogli očitati, toda marsikdaj je dosežena o birokratsko priganjaškem ozdušju in v čisto meznih razmerjih Takega »razvijanja« proizvodnje seveda ne potrebujemo.

Ali ozemimo notranjo delitve dohodka. Saj nam ni treba kaj preveč napenjati možganov, da bi ugotovili tesno vzročno zvezo med notranjo delitvijo dohodka in med produktivnostjo ter gospodarnostjo. Vsak seveda najprej vpraša, kaj bom pa dobil, če bom to naredil. In smo vsi za delitve po delu? Zanimivo pa je, da je vsakomur brž jasno, kadar naj bi odmerili zaslužek fizičnim delavcem po delu, vsa zadeva pa se silno zaplete, ko bi bilo treba to storiti tudi za druge člane kolektiva. Kaj se je zgodilo? Vsi se spominjajo časa, ko je bil tudi zaslužek le-teh vsaj na nek način odvisen od tega, kaj so oni storili in prispevali k skupnemu dohodku podjetja. Saj se spominjate ocenjevanja, točk itd. Potlej smo vse skupaj ukinili in kar priznajmo si, da je pri tem sklepu močno botrovala uravnilovka pa protistrokovnjaška miselnost in podobno. Češ, vsi smo enaki, vsi imamo enake želodce, zakaj bi oni več dobili.

Pa se nam ta sklep že močno maščuje.

In še beseda o izvozu. Kaže, da se stvari vendarle premikajo, čeprav počasi. Naglasiti pa velja zlasti tole. Če se bomo zaprli za meje, ne bomo tako naglo napredovali, kot bi sicer. Tudi razna nihanja na domačem tržišču bi šla brez hujših posledic mimo. Zato je izvoz pogoj našega napredka.

Cetrtega oktobra je kolektiv »Gradisa« praznoval 17-letnico svojega obstoja. Veliki so uspehi, ki smo jih ta leta dosegli. Giganti širom Jugoslavije so delo naših delavcev in ponosni smo lahko na naše uspehe. Danes, ko so delavci — proizvajalci gospodarji, ko je njihova zainteresiranost za upravljanje in obstoj podjetja še večja, smo vsi živo zainteresirani za ekonomsko poslovanje podjetja, in so nam enotna stališča čimbolj potrebna.

Skofja Loka — Predstavniki našega podjetja so se skupno s predstavniki občinskega ljudskega odbora Skofja Loka pogovarjali o integraciji lesne industrije v Skofjo Loko. Brez dvoma je lesni obrat Skofja Loka za poslovanje podjetja še vedno potreben, čeprav bo nujno spremeniti proizvodnjo predvsem v mizarški delavnici. O tem je razpravljala tudi delavski svet obrata na svoji zadnji seji. Za novega komercialnega šefa obrata Skofja Loka je bil postavljen tov. Polde Ilvar, za šefa tehnične pisarne pa tov. Stane Oblak.

Kovinski obrati Maribor — Predsednik delavskega sveta Ivan Pigner je na zadnji seji seznanil navzoče o izvajanju načel in splošnih meril za delitev čistega dohodka. Na seji so razpravljali tudi o kooperaciji ter analizirali uresničitev mesečnega plana.

Celje — Na zadnji seji sindikalne podružnice so razpravljali o problemih nadurnega dela. Pravijo, da je edino opriemljivo opravilo za nadurno delo finančni uspeh. Razpravljali so tudi o mesečnih obračunih — situacijah, katere bodo morali nekateri sektorski vodje v bodoče še bolj točno sestavljati, kajti le tako se lahko vse nepravilnosti sproti odpravljajo.

Ljubljana — Četrtega septembra je bila v Ljubljani izredna konferenca šefov organizacijskih enot v zvezi s problematiko okrog prevzema del na gradbišču Ravne. Dogovorili so se, da bodo posamezne enote v okviru svojih zmogljivosti poslale skupino delavcev na gradbeno vodstvo Ravne ter tako kot enotno podjetje nastopili na gradbišču.

Centralni obrati Ljubljana — Upravni odbor je na zadnji seji razpravljal o problemih vajencev. Med drugim so sklenili obvestiti vse starše, katerih sinovi niso dovršili razreda, da se jim razveljavijo učno pogodbo, kolikor niso sami pripravljeno plačati stroškov šolnine za vsakega vajenca v višini 65.000 din za ponavljanje.

Maribor — Na delovno akcijo v Makarsko je odpotovala posebna brigada pod vodstvom Jožeta Murka. Poleg drugih so v brigado odpotovali še Jože Kristofič in Alojz Polanec. Na IV. redni seji upravnega odbora pa so razpravljali o načinu mesečnega obračuna po ekonomskih enotah.

Ljubljana — Uvedba novega sistema socialnega zavarovanja je povzročila med člani gradbenega vodstva Ljubljana široke razprave. Takega mnenja so bili odborniki sindikalne podružnice in pododborov, ki so se nedavno sestali v samskem domu Mislejeva 3 v Ljubljani. Novi zakon namreč predvideva, da bo šlo prvih 30 dni bolovanja v breme podjetja. Zato so sklenili, da bodo uvedli strog nadzor nad bolniki, še posebej pa nad simulantami. Razpravljali so tudi o oddaji del privatnim obrtnikom, na kar je šef gradbenega vodstva ing. Mesarič pojasnil navzočim, da novih pogodb s privatniki ne sklepajo več.

Maribor — Kadrovska komisija gradbenega vodstva Maribor je na zadnji seji sestavila obširen program kadrovanja. Sklenili so, da bodo skupno s kadrovsko službo podjetja delali po točno določenih principih ob upoštevanju dejstva, da je človek glavni nosilec proizvodnje. Izvolili so tudi poseben strokovni svet gradbenega vodstva, ki bo pomagal pri urejanju kadrovskih vprašanj. V svet strokovnega kolegija so predlagali ing. Ivana Laha, Lada Janžekoviča, ing. Franca Gačnika, Marjana Starošnika ter Alberta Spindlerja.

Ravne na Koroškem — Na zadnji seji OO ZK so pri predelavi IV. plenuma med drugim razpravljali tudi o liku komunista, ideološki vzgoji članov, delovni disciplini itd. Razpravljali so tudi o uspehih polletne bilance, tezenskih dodatkih in o kritju izgube v menzi.

(Nadaljevanje s 1. strani)

tudi od organov upravljanja ob koncu preteklega leta.

Prav gotovo je bila vsebina načel formulirana s prizadevnostjo in dobro voljo vseh ter skupno željo, da bi pri reševanju teh vprašanj zadeli čim bolj v črno. Koliko je to uspelo in koliko ne, kaže sedaj življenjska praksa.

Brez posebne razprave smo že ugotovili, da se vsi strinjamo z decentralizacijo in prenosom upravljanja čim bliže neposrednemu proizvajalcu tako, da danes ni smiselno govoriti o tem, ali smo za ali proti. Vendar je potrebno spregovoriti nekaj besed o prilagajanju sprejetih principov zahtevam prakse. Ta pa zdaj ni več tista, kot je bila pred letom dni. Osnovno načelo naj bi bilo, da mora biti decentralizacija odraz zahteve kolektiva, naša notranja potreba.

Decentralizacija naše delitve osebnih dohodkov, formiranje skladov, decentralizacija poslovnega sklada, amortizacije itd. sicer ni brez nevarnosti spremljevalcev, toda v glavnem pa je v redu in poteka brez težav in odpora. Fizična razdelitev osnovnih sredstev, vprašanje kadrovske politike in podobna vprašanja pa se v sedanjih situacijah niso pokazala sprejemljiva, zaradi česar potrebujejo načela v tem pogledu nujno korekturo, ki je izvršena v osnutku novih pravil podjetja in je trenutno v razpravi.

Formuliranje ustreznih konceptov predstavlja v današnji situaciji problem politične narave, ki ga moramo čimprej rešiti v zadovoljstvo nas vseh, hkrati pa morajo te rešitve predstavljati osnovo za nadaljnji razvoj.

Sedanja splošna politična in gospodarska situacija v republiškem in državnem merilu narekuje vrsto ukrepov, katerih cilj je odcepitev ekonomske baze, koncentracija proizvodnih kapacitet in dosegja čim ugodnejših gospodarskih rezultatov. Koncentracija proizvodnih kapacitet, enotno vodstvo proizvodnega procesa ter strokovno področje poslovanja podjetja so elementi, ki jih decentralizacija ne tangira, dočim pa je linija upravljanja in odločanja o ekonomskih rezultatih dela predvsem predmet decentralizacije in sodelovanja čim širšega kroga proizvajalcev.

S tem v zvezi je bila poudarjena tudi vloga novih pravil podjetja, katerih osnovna misel je ta, da predvidevajo nadaljnje forme decentraliziranega upravljanja ob istočasni koncentraciji proizvodnih zmogljivosti podjetja. Načelna vsebina koncepta je zajeta v osnutku pravil, ki je sedaj v javni razpravi in v kolikor bomo uspeli doseči enotnost stališč, se bomo lahko otresli kakršnih koli geselij, ki čisto niso dovolj pretehtane. Naloga vseh osnovnih organizacij je, da pripravijo v kolektivih široke razprave z namenom, da bi vsebina bodočih pravil dejansko zajela naše težnje v celoti ter da bi ta temeljni akt podjetja imel vsebino, ki bi mu zagotavljala ne samo trdnjšo organizacijsko bazo ampak tudi oprijemljive perspektive v prihodnosti.

Politična naloga izvršenega polletnega obračuna podjetja je pokazala na neumestnost prenašanja instrumentov gospodarskega značaja z odnosa družbena skupnost — podjetje v naše notranje odnose. Nadaljnje analize kakor tudi nastalo politično vzdušje so pokazale, da faktorja »k« ni moč šablonsko uporabiti za edince ter ga zato tudi ni možno uporabiti pri naslednjih obračunih. Vendar je ta ugotovitev sama že v sedanjem času mnogo doprinesla k študiju ustrežnejših notranjih ekonomskih instrumentov, ki bodo vzeti v bližnji prihodnosti v pretres in uporabo.

Določen slab vpliv so imele tudi delno nepravilno porazdeljene obremenitve, ki so že tako »šibke« napravile še »šibkejše«. Tudi tu bo

treba v prihodnosti treznejšega gledanja, kajti vsak naj dobi svoje, to pa predvsem po delu.

Povprečje in mesečni obračun

V pravo luč je bil na konferenci postavljen toliko zaželeni instrument povprečja. Misel in ocena tega instrumenta na konferenci je bila naslednja:

Cesto je slišati v današnjih pogojih dela o participaciji posameznih enot na povprečju uspeha v podjetju. Težnja po povprečju je sicer razumljiva, predstavlja pa posleddo neskladje z delitvijo po delu in nasprotje v odnosu do odgovornosti te ekonomske rezultate poslovanja. Povprečje pomeni prenos odgovornosti za uspeh svojega dela na ves kolektiv podjetja, kar, kot je že rečeno, v današnjih pogojih ni sprejemljivo. Verjetno se temu instrumentu ne bomo mogli v vsakem primeru izogniti, nasprotno pa je neustrezno težiti za njim. Časi, ko je obstajala skupna blagajna, so mimo in zdaj je rentabilitetni račun ekonomski zakon, ki ga moramo ne samo upoštevati, ampak tudi izvesti.

Delitev osebnih dohodkov je področje, mimo katerega ne moremo v nobenem primeru. Konferenca je bila mnenja, da je naš sistem delitve osebnih dohodkov zelo pester, čeprav so opazni tudi na tem področju koraki naprej.

Mesečni obračun je prav gotovo napreden sistem, kateri pa je pri nas izpeljan le delno, tj. na nekaj enotah. Vendar pa se pojavlja pri tem sistemu utemeljen pomislek, ki obstoji v tem, da predstavlja znatraj edince čisti linearni sistem delitve osebnih dohodkov, ker je vrednost točk za vso enoto ista in ni izdelanih meril za pravično delitev osebnih dohodkov po delu med člani kolektiva organizacijske enote. V tej smeri moramo čimprej storiti korak naprej, ki bo zagotovil delitev osebnih dohodkov na način, da bo v tem pogledu vsak resnično odvisen od rezultatov svojega dela. Vsaka oblika linearne delitve osebnih dohodkov je bila tudi na IV. plenumu predmet ostre kritike ter se v tem smislu zahteva od komunistov poglobljenega sodelovanja in konstruktivnega dela. Pojav, da so mnogi člani kolektiva glede delitve osebnih dohodkov vezani na mesečno plačo, brez kakršnih koli oblik stimulativnega nagrajevanja, je nevdzržen in ga je treba čimprej nadomestiti z ustreznim in pravičnim sistemom delitve po delu.

Potrjene so bile smernice IV. plenuma, vendar pa gledanja na notranje probleme niso bila usklajena, zaradi česar je bila konferenca pravzaprav sklicana. Razno-likost mišljenj narekuje, kot je videti, še mnogo intenzivnega političnega dela, razlaganja potreb in utemeljevanja smernice programa bodočega razvoja podjetja na gospodarskem in političnem področju. Predvsem bo potrebno mnogo potrpljenja in strpnosti, da bomo individualna stališča in nazore usklajali ter končno zavzeli skupna gledišča glede nadaljnjega dela, kar nam bo omogočilo prosperiteto na vseh področjih. Dosledno zagovarjanje lastnih mnenj ne bo pripeljalo nikamor drugam kot k stagnaciji in gospodarskim težavam ter neuspehom. Verjetno zagovorniki tako ene kot druge plati nimajo povsem prav, vendar pa je očitno, da sedaj še nihče noče popustiti, če pa resnosti situacije ne bomo skupaj spregledali, bo na posledice tega nosil ves kolektiv. Iz tega razloga je pametno, da se v dani situaciji dogovorimo vsaj za skupno delo, če že ne za mišljenje.

Z dobro voljo in sodelovanjem pa bo po splošnem prepričanju tudi druga faza kaj kmalu stvarnost, v korist nam vsem.

Iz razprave

Po dobrem in jedrnatem referatu tov. Surka se je razvila živahna razprava, iz katere navajamo le nekatere misli. Anton Martinšek je govoril, da se morajo komunisti bolj poglobiti v posamezne probleme. Vsako začeto akcijo je potrebno speljati do konca. Nato je govoril o vprašanju težke mehanizacije ter opozoril, da se morajo predlogi v obratu hitreje reševati. Mi moramo najti primerno rešitev težke mehanizacije in avto-parka, če hočemo, da bo naše delo boljše in uspešnejše.

Cepuš Lojze je govoril o aktivnosti komunistov v podjetju, ki se je zadnje čase vidno povečala ter tako prispevala k izoblikovanju političnih in idejnih meril. Žal pa vsi komunisti v podjetju še niso dovolj angažirani na raznih delovnih kot političnih področjih.

Analiza nam kaže, da aktivno deluje:

- v organih samoupravljanja 18 %
- v sindikatih 25 %
- v mladinskih organizacijah, ZB, SZDL 3 %
- v organih oblasti 7 %

Ali skupno lahko rečemo, da je aktivnih 51 % naših članov, dočim je ostalih 49 % še brez vsakih funkcij oz. aktivnega delovanja. Mi ne smemo podcenjevati političnega dela, kajti brez aktivnosti komunistov bi začelo naše delo pešati.

Ing. Skulj je razpravljal o problematiki nagrajevanja v Obratu gradbenih polizdelkov, polletni bilanci ter planiranju. Trenutno slabim rezultatom si niso sami krivi ter bo treba pri obračunu upoštevati vse faktorje, ki so vplivali na rezultate.

Albin Bačer je podrobno obrazložil, po kakšnih ključih so se odvajale datjave in na kakšnih izračunih je prišlo do faktorja »k«.

Ing. Stefan Mesarič je dejal, da je o osnutku novih pravil razpravljala politični aktiv gradbenega vodstva Ljubljana ter dejal, da se načelno s pravili ne strinjajo. Mi smatramo, da je vse to zopet neka vrsta centraliziranja. Seveda nekaj končnega še ne more dati, ker so pravila še v razpravi.

Anton Martinšek je govoril o načinu volitev v organe delavskega samoupravljanja. Ždi se mu, da ni prav, da edincem predpišemo število »predstavnikov«, ki jih morajo dati, pa čeprav nimajo najboljše in najprimernejše. Predlaga, da bi v bodoče predstavniški sistem ukinili.

Martin Zajšek trdi, da je sistem nagrajevanja pravičen in odigra svojo vlogo le dotlej, dokler je edinica aktivna. V nasprotnem slučaju pa je vsak sistem zaman. Nato je govoril o načinu obračunavanja faktorja »k« in nagrajevanju po obračunskih enotah Gradbenega vodstva Maribor.

Ignac Sušteršič navede probleme lesnega obrata v Skofji Loki ter govori o integraciji lesnih podjetij. Nato je govoril o potrebi medsebojne pomoči med edinicami. Vse preveč si med seboj ponujamo delo, delamo pogodbe, si med sabo konkuriramo itd., kar za enotno ekonomsko poslovanje podjetja ni najboljše.

Vinko Florijančič je govoril o konkretnih zadolžitvah članov Zveze komunistov ter dejal, da je treba neaktivne komuniste klicati na odgovornost.

Alojz Zorec trdi, da se na izobraževanje ne daje dovolj poudarka. Pri tem se največkrat pojavijo vprašanja finančnih sredstev in se tako varčuje na račun izobraževanja. Nato je govoril o osnutku novih pravil podjetja ter se mu ne zdi pravilno, da se omenjajo novi naslovi kot npr. »ekonomske enote«.

V razvitem sistemu družbenega samoupravljanja je postalo delo komunistov javno in vsak je dolžan po svojih sposobnostih prispevati k boljшему gospodarjenju podjetja. — S konference komunistov Gradisa

Franč Grajtoner razpravlja o delu sindikalne podružnice in proizvodnih svetov obračunskih enot. Pravi, da z dobrim političnim delovanjem komunistov in večjim sodelovanjem s strokovnim kadrom dosegajo mnogo boljše rezultate. Ko je govoril o proizvodnosti, je poudaril, da so slabe delavce izločili, oziroma so jih izločile posamezne obračunske enote.

Ivan Nipič je govoril o nagrajevanju strojnikov ter navedel nekaj konkretnih primerov. O centralizaciji in decentralizaciji pa je mnenja, da vse preveč razpravljamo o tem. Mnogokrat imamo premalo interesov in posluha za ekonomsko poslovanje enotnega podjetja.

Edo Pahor trdi, da je danes vse preveč birokracije in raznega pisarjenja. Skoraj vsak dan dobi kakšen dopis raznih forumov in organov ter bi bilo skoraj potrebno dvakrat na dan se sestajati.

Ing. Hugo Keržan organizacijska forma, kot jo zahteva naše podjetje, je zelo delikatno vprašanje, prav tako tudi delitev dohodka. Prav je, da delavci povedo, kaj je dobro in kaj je slabo. Isto velja tudi za razpravo okrog novih »Pravil podjetja«. Nato je govoril o gospodarskem položaju podjetja, vplivu faktorja »k« na odnose med edinicami itd. Ob zaključku je poudaril, da je razvojni oddelek na centrali nujno potreben in tu bi morali biti zbrani naši najboljši kadri.

Jože Špacan je govoril o novih pravilih podjetja.

Ing. Jože Uršič je razpravljala o stanju na tržišču ter med drugim dejal, da danes ni več toliko dela, da bi nas investitorji iskali in prosili, temveč dobivamo dela z dejansko velikimi popusti. Nujno bo pristopiti k stvarni »pripravi dela«, ki lahko marsikaj spremeni in podceni.

Kot član komisije za sestavo novih pravil podjetja je dejal, da so pravila podjetja najosnovnejše, kar moramo imeti. Če bomo sposobni pravila spravi v življenje, bo naše delo mnogo boljše in lažje. Mi ne govorimo o centralizaciji, temveč moramo samoupravljanje po neposrednih proizvajalcih še nadalje urediti. Vendar pa mora biti v podjetju enotna komercialna služba. Nato je govoril o odnosih med edinicami ter o problemih naših stranskih obratov. Ob zaključku je dejal, da smo kot komunisti vsi odgovorni in dolžni usmerjati ter skrbeti za odpravo nepravilnosti, ki se pojavljajo, ter stremeti za boljšim in ekonomičnejšim poslovanjem podjetja.

Ing. Borut Maister — naš položaj ni rožnat, kajti konkurenca je iz dneva v dan večja. Mi smo dolžni vzgojiti kolektiv, da bo imel posluh za uspehe, da bo znal gospodarsko misliti, se boriti za dobro kvaliteto dela itd., kajti le to je osnova, da bomo postali dovolj močni in odporni našim konkurentom. Posebno ostro konkurenco čutimo v Mariboru.

Nato je govoril o planu mehanizacije, stimulacije tehničnega kadra ter o specializaciji posameznih strokovnjakov.

Stane Kramar — Jesenice je v razpravi dejal: »Mi smo pravila podjetja v glavnem že obravnavali ter se s predlaganim osnutkom načelno strinjamo. Če hočemo ostati takšni, kot smo, veliki in močni, moramo biti enotni predvsem glede kadrov in mehanizacije.«

Jože Canadi je nanizal nekaj problemov gradbišča Koper. Ko je govoril o kvaliteti dela, je dejal, da si je gradbišče Koper pridobilo zaupanje in sloves na osnovi solidnega in kvalitetnega dela. Mi našega ugleda ne smemo zapraviti, zato si želimo čimstnejšega in boljšega sodelovanja z vsemi edinicami podjetja.

Polde Torkar: Ena naših napak je, da mnogokrat sprejememo preveč sklepov. Potem pa jih s težavo uresničimo. Mislim, da sklepe zaradi sklepov ne smemo sprejemati.

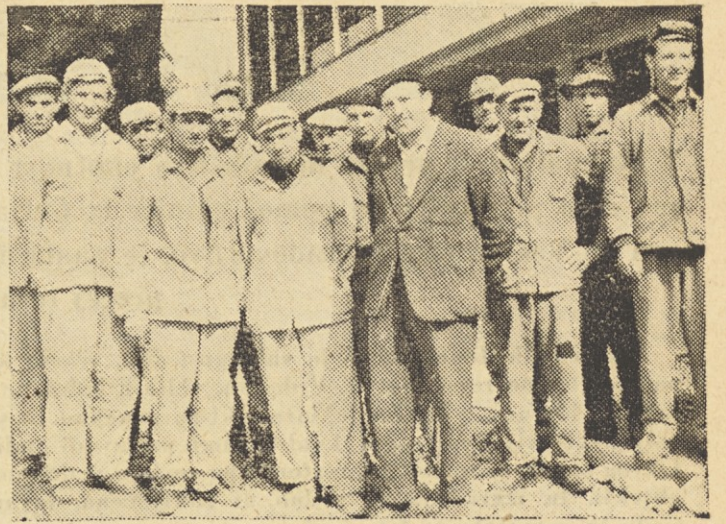
»Gradisov vestnik« izdaja delavski svet podjetja Gradis. Ureja ga uredniški odbor. Odgovorni urednik Lojze Cepuš. — Tiska tiskarna »Toneta Tomšiča« v Ljubljani. — Izhaja mesečno.

Kadar primanjkuje obrtnikov in teracerjev, si Mariborčani pomagajo za lastnimi zidarji. Na sliki skupina zidarjev pri polaganju teraca na objektu »samopostrežna restavracija«

Vsako soboto se v sejni dvorani Gradbenega vodstva Maribor zberejo sektorski vodja in delovodje ter skupno s kadrovske službe obravnavajo tekoče probleme

Med graditelji objekta samopostrežne restavracije. Zidarski voklic je lep, a tudi težak

Popravimo krivico!

Odhod v zaslužni pokoj in odhod iz podjetja Gradis, kot ga opisuje v prejšnji številki »Gradisovega vestnika« toov. Ludvik Hafner iz Skofje Loke, res da misliti.

Besede, ki jih je napisal toov. Hafner: »Niti eden vodilnih uslužbencev obrata se ni spomnil, da bi spregovoril besedo v slovo,« so kaj žalostne in kažejo kako skrbimo za naše ljudi.

Možno je, da kdo iz kakršnih koli razlogov na kaj pozabi. Ne moremo pa razumeti, kako so mogli vsi pozabiti. Kako je mogla pozabiti in iti preko tega sindikalna podružnica, Komisija »skrb za delovnega človeka« je v tem primeru dejansko naredila veliko napako, napako, ki je dokaj težko prizadela toov. Hafnerja, da so nanj enostavno pozabili.

Zalosten, toda krut in resničen primer je to, ki se pri Gradisu ne bi smel dogoditi. Mi vsi smo dolžni po skrbi tudi za tiste, ki so onemogli pod težo bremena, ki so ga nosili skozi vse življenje, saj so tudi ti onemogli prispevali dokajšen delež za nas, za naše naslednike, da nam bo življenje lažje in lepše.

Biti moramo pravični ter se ob takšnih prilikah spomniti vseh in ne le nekaterih »vidnih«, kot se to pogosto dogaja.

Podružnica naj to napako čimprej popravi in pri toov. Hafnerju vzbudi ponovno zaupanje v kolektiv, v socializem, katerega je pomagal graditi in za katerega je žrtvoval svoje zdrave sile, ko mu je bilo še to mogoče.

Lo-jo

Jožetu Štibilju v slovo

Ni še dolgo od tega, ko sem te vsega nasmejanega srečal na hodniku centrale podjetja. Skoraj ne morem verjeti, da te ni več med nami. Presunljivo je med kolektivom odjeknila vest, da te je neizprosna smrt iztrgala iz naše sredine. Ločila od drage žene in hčerke.

Polnih 17 let si bil med nami kot vzor tovarištva, dobrega delavca in neizprosne borca za pravice mallega človeka. Vsi smo te imeli radi, zato te bomo tem težje pogrešali.

Tvoja življenjska pot ni bila lahka. Ze kot mlad fant si moral zapustiti svojo rojstno vas Zapuže pri Ajdovščini in bežati pred fašisti, ki so te preganjali samo zato, ker si bil zaveden Slovenec. Zatočišče si našel v Jugoslaviji, kjer si se kot gradbeni delavec zaposlil pri podjetju »Curke«. Tudi med vojno si bil aktiven sodelavec Osvobodilne fronte. Takoj po osvoboditvi si se zaposlil pri podjetju »Gradis«, kjer si vestno izpolnjeval vse naloge, vse do svoje prerane smrti.

SLAVA TVOJEMU SPOMINU!

INTERVJU Z ING. JANEZOM GORIČARJEM, GRADBENIM SVETNIKOM CENTRALE

Stanovanja za tržišče

Temeljni zakon o graditvi investicijskih objektov je decembra 1961 dal gradnji stanovanj za tržišče zakonito osnovo in s tem podprl pot novi veji proizvodnega programa gradbenih podjetij, na drugi strani pa uporabnikom stanovanj nov način in pot do nabave stanovanj. Podjetja pa tudi posamezniki, ki imajo razpoložljiva denarna sredstva, lahko po tem načinu brez dosedanjega mnogokrat dolgoletnega čakanja, nabavijo stanovanja, ki jih gradbena podjetja gradijo »na zalogo«.

Ali bi nam lahko o tem kaj več povedali?

Naše podjetje se je zavedalo nujnosti in važnosti te veje proizvodnje in smo med prvimi pristopili k temu načinu gradnje stanovanj in kot prvi sredi septembra letos predali kupcem prvih 24 stanovanj, zgrajenih za tržišče v Ljubljani, na gradbišču Nove Jarše. Gradbeno vodstvo »Gradis« Ljubljana je točno v pogodbenem terminu dovršilo stanovanja. To nalogo je zelo solidno izvršilo, kar nam je tudi potrdil že uspešno izvršen tehnični prevzem in koševdacija teh stanovanj.

Do konca leta 1962 bo končanih in predano kupcem še nadaljnjih 20 stanovanj za tržišče v Kranju. Pa tudi v Ravnah in Celju grade tamkajšnje operativne enice podjetja pod tem naslovom.

Kaj je pravzaprav gradnja stanovanj za tržišče in kakšna je razlika med stari in novim načinom financiranja?

Gradnja stanovanj se je do letos odvijala v celoti po znanem klasičnem načinu investitorstva, to je: investitor je zbral potrebna svoja, skupinska in najeta finančna sredstva, si po svojem okusu in potrebah priskrbel načrte, zemljišče in ostalo gradbeno dovoljenje.

Pri tem načinu graditve pa je investitor gradbeno podjetje. Torej si gradbeno podjetje na svoje ime priskrbi zemljišče, samo izbere operativni načrt in sistem gradnje, si postavi roke dovršitve, najde viro financiranja itd. Šele po dovršitvi ali tik pred dovršitvijo poišče izvajalec — investitor kupce in jim prodaja in preda dovršena stanovanja ter izvrši sodni prepis lastništva. Ves finančni riziko pri tem poslu nosi izključno gradbeno podjetje. Zato mora točno analizirati tržišče, finančno moč bodočih kupcev, želje in potrebe kupcev in drugo. Ker bo na tržišču v bodočih letih vdeno več ponudb tako zgrajenih stanovanj in bo posameznikom dinar vedno več pomenil, ni izključeno, da se bodo stanovanja s slabo iloriso osnovo, neprimerno velikostjo, visoko ceno, slabo lokacijo itd. težko prodala, ali jih bo treba celo prodati pod ceno oz. regresirati iz notranjih rezerv proizvajalca.

Omenili ste, da je naše podjetje že zgradilo nekaj stanovanj za tržišče, bralce bo sigurno zanimalo, kdo je financiral prve objekte?

Stanovanja za tržišče, ki jih je naše podjetje doslej zgradilo oz., ki so v gradnji, so bila doslej v glavnem financirana iz lastnih sredstev, razen 50-milijonskega kratkoročnega bančnega posojila, ki ga moramo vrniti že v tem letu. Da bi »Gradis« prednjačil tudi v tej veji proizvodnje, ni pomišljal angažirati v ta namen svoja obratna sredstva, ki so za prva dva že prodana bloka povrnila in s tem dokazala, da je bila odločitev pravilna. S tem da se je »Gradis« prvi odločil in prvi izpeljal gradnjo dveh takih blokov do dokončne faze — vselitve kupcev in že izvršil ves kompleksen postopek sodnega prepisa na nove lastnike, ni le doka-

zal, da hodi tudi v tovrstni gradnji v korak z vsemi mogočimi oblikami proizvodnje, temveč si je pridobil tudi dragocene izkušnje, ki jih koristno uporabljajo tudi upravni organi pri sestavi raznih določil za tovrstno gradnjo.

Kakšno je zanimanje za tovrstno gradnjo?

Zanimanje za tovrstno gradnjo je veliko. Tako si je npr. v preteklem mesecu bloke za tržišče v Novih Jaršah med drugim ogledal tudi sekretar za urbanizem tovariš Vladko Majhen v spremstvu pomočnika ing. Marjana Prezlja. Zastopniki podjetja pa so pod vodstvom glavnega direktorja ing. Keržana obrazložil gostom naše dosedanje delo na tem polju. Ing. Boris Vede pa je obrazložil projekt »malih vrstnih hiš«, ki se že serijsko grade v Kopru, projekt »Gradis 62« in »atrijske hiše«. Zastopnika Izvršnega sveta sta nam priznala, da smo na tem polju pred drugo operativno ne le v Sloveniji, temveč tudi v državi.

Zanima nas, kako bomo v bodoče financirali gradnjo stanovanj za tržišče, ker so obratna sredstva gradbeni podjetij gotovo premajhna?

Ze prej sem omenil, da smo doslej objekte za prodajo financirali iz lastnih sredstev. Ker je teh sredstev premalo, sta Splošna gospodarska banka LRS in Stanovanjski sklad LRS razpisala srednje in dolgoročna posojila gradbenim podjetjem za gradnjo stanovanj za tržišče. V ta namen je stavila na razpolago ca. 3 milijarde dinarjev. Od tega je Gradis že dobil 500 milijonov dinarjev. Zaposlili smo tudi še za nadaljnjih 275 milijonov dinarjev še nerazdeljenih kvot Splošne gospodarske banke. Seveda pa tudi vse 575 milijonov dinarjev ne bo zadostovalo za izpolnitev našega proizvodnega programa 1962/63 za planirana dela za tržišče v Ljubljani, Kranju, Celju in na Ravnah. Manjkajoča sredstva bo treba dodajati iz lastnih obratnih sredstev, kolikor ne bo mogoče najti novih virov kreditiranja.

V konkurenčni boj tržišča so vstopili tudi občinski stanovanjski skladi in gradbena podjetja s svojimi sredstvi,

Lahko trdimo, da stopa zdaj na konkurenčno bojišče proizvodnje in prodaje stanovanj že okrog 5 do 6 milijard dinarjev, kar predstavlja že močno osnovo za konkurenčnost in sili podjetje k bolj premišljenim odločitvam. Zato se bomo morali v bodoče mi, kot vse naše edince bolj zavedati, da ni mogoče za lastno proizvodnjo stanovanj graditi stanovanja draže, kot za individualne investitorje, ki dosegajo na ostrih licitacijah ob veliki udeležbi ponudnikov ugodne pogoje in nizke cene. V tem pogledu bo moralo »prijateljsko prepričevanje« operativnih delnic s strani naše centrale kot nepotrebno odpasti, saj je jasno, da je za tržišče treba graditi najmanj po istih cenah, kot za individualne naročnike oziroma nekoliko ceneje, saj je treba v prodajo ceno vračunati tudi stroške projekta, obresti itd.

Kakšne izkušnje smo si pridobili doslej pri prodaji stanovanj?

Začetne izkušnje so nas privedle do tega, da mora biti poslovanje pri prodaji stanovanj za tržišče zelo precizno, delo kvaliteto in poceni. Resne izkušnje so tudi v tem, da mnogim interesentom manjkajo likvidna denarna sredstva in zato skušajo reševati vso stanovanjsko problematiko preko stanovanjskih skladov, ki nudijo interesentom mnogoleto odplačevanje ob le delnih lastnih prispevkih.

Podjetja, ki imajo nekaj likvidnih denarnih sredstev, pa skušajo za ta denar nabaviti čimvečje število stanovanj, pa čeprav so manjša, manj opremljena in njihova funkcionalnost ni na višku. Prednost dajejo kupci manjšim cenejšim stanovanjem, čeprav vedo, da se bodo vanjo vselile družine z več člani, kot je za takšno stanovanje normalno. Izkušnje nam kažejo, da so najprej prodana majhna stanovanja.

Zaenkrat kupci še niso tako daleč, da ne bi gledali pri nakupu skoraj izključno skozi dinar. V tem pogledu bodo zaenkrat razočarani še naši arhitekti, ker bomo še precej časa od njih zahtevali poceni stanovanja, pa čeprav na račun njihove funkcionalnosti, seveda v znanih in opravičljivih mejah.

Nedavno smo pisali o izpopolnjenem sistemu polmontažne gradnje stanovanj »Gradis 62«, ali bo podjetje tudi stanovanja po tem sistemu gradilo za tržišče?

V želji in dolžnosti, da naše podjetje kot edino gradbeno podjetje v Sloveniji prednjači in še v naprej opravlja pionirsko delo v montažnem in polmontažnem sistemu stanovanjske graditve, bo v prihodnjih tednih naš projektivni biro izročil gradbeni operativi kompletno tehnično dokumentacijo za

svoj izpopolnjen sistem polmontažne graditve stanovanj »Gradis 62«.

Kot prva se bosta gradila letos dva taka bloka za tržišče v Šiški v Ljubljani. Čeprav bodo v teh blokih stanovanja za nekoliko višji standard, kot je danes povpraševanje na tržišču, smo prepričani, da jih bomo uspešno plasirali. Želel bi povedati še to, da se moramo vsi, ki bomo sodelovali od osnovne do prodaje pri teh blokih, zavedati in skrbeti za konkurenčnost prodajne cene teh stanovanj in s tem za afirmacijo tega sistema gradnje, v katerega je bilo vloženo toliko truda naših projektantov in tudi skupnih finančnih žrtv. Mi vemo, da ima montažna gradnja mnogo upravičenih in še več neupravičenih nasprotnikov. Kritika je že kar nalezljiva ter si mnogi štejejo v dolžnost odrekati sistemu montažne gradnje tudi pozitivne strani. Zato bodo morale naše operativne edince, v katerih rokah bo odslej uspeh pa tudi neuspeh »Gradisa 62« z vsemi silami in dobro voljo končati delo naših konstruktorjev in objekte zgraditi tehnično na višku. Razumljivo je, da moramo pri tem pokazati finančno konkurenco v primerjavi s klasično graditvijo. Če nam bo uspelo, da bo »Gradis 62« vsaj za 10% cenejši od klasične graditve, bo s ceno možno kompenzirati tudi eventualno še preostale pomanjkljivosti montažne gradnje ter bo tako dolgoletni umski in finančni trud Gradisa na montaži poplačan.

Ze večkrat je bilo govora o nekem centralnem fondu. Zanima nas kdo bo pri prodaji stanovanj kril eventualno izgubo in kdo bo upravljal s presežki?

Težko je o tem govoriti, toda upamo, da bodo pri prodaji stanovanj za tržišče nastali gotovi presežki. Čeprav bodo ti zelo majhni, ker bomo stremeli za tem, da bi bila prodajna cena čimbolj konkurenčna, bi bilo prav, če bomo presežke nalagali v nek centralni fond. Iz tega fonda naj bi se krili odkupi tipskih projektantov, razne študije in preiskave, revizije tipskih projektantov, reklame, prospekti event. regresii itd. Bolj se je treba bati, da presežki ne bodo krili izdatkov, kot pa to, kam bodo plasirani ti presežki. Čimveč stroškov bo možno kriti iz teh presežkov v centralnem fondu, tem lažje bodo operativne edince posegale v konkurenčni boj.

Gradnja stanovanj za tržišče je za nas več ali manj novost, zato je nujno, da si vsi naše dobre in slabe izkušnje posredujemo in si tako pomagamo. S tem se bo ta nova veja gradbene proizvodnje čimprej in čimbolj okrepila ter rodila pričakovane uspehe, ki bodo podjetju kot celotni družbi na splošno v zadovoljstvo.

NESREČE PO EDINICAH V AVGUSTU 1962

Edinica	Štev. zaposl.	Nesreče pri delu smrtne	Nesreče težje	Nesreče lažje	Nesreče na potu	Skupaj
Ljubljana	872	3	9	—	—	12
Celje	408	—	5	3	—	6
Maribor	1175	1	11	2	—	14
Ljubljana okolica	290	—	6	—	—	6
Jesenice	393	1	5	—	—	4
Koper	190	—	5	2	—	5
Kranj	170	—	2	—	—	2
Ravne	420	1	7	—	—	8
CO Ljubljana	403	—	2	—	—	2
KO Maribor	157	—	1	—	—	1
OGP Ljubljana	271	—	1	—	—	1
Skofja Loka	151	—	—	—	—	—
Projektivni biro	29	—	—	—	—	—
Centrala	91	—	—	—	—	—
	5000	6	48	7	—	61

VSI ZA ENEGA

V Ravnah se v praksi manifestira enotnost našega podjetja — Ravenčanom so pri delu priskočile na pomoč edinice iz Celja, Ljubljane, Jesenic, Kranja in Kopra — Vse se razvija zadovoljivo, le nastanitev delavcev povzroča trenutno precej težav

Iz visokih dimnikov se je valil gost dim, včasih temno sive, pa spet temno rdeče barve. V dolgih, velikih halah je bučalo in šumelo. Ravne... Velika jeklarina, ki se nenehno razvija in vse bolj uveljavlja s svojimi kvalitetnimi proizvodi tudi v tujini. Okrog starih tovarniških prostorov pa rastejo vedno novi in novi objekti. In izgradnja še vedno ni zaključena, tovarna se bo širila in razvijala še leta in leta.

»Kam pa kam, tovariš?« me je bolj s pogledom kot z roko zaustavil vratar pred vhodom v železarno.

»Moram k ing. Stoku. Saj ga poznate? Od »Gradis« je sem se hitro izmazal in skrival fotografski aparat pod plašč. Iz prakse vem, da imajo vratarji za takšne reči hudo stroga navodila. Zato sem se hotel ogniti vsem formalnostim in večkrat neprijetnim potom, ki so potrebna, da dobiš »uradno« dovoljenje za fotografiranje.

»No, potem pa kar naprej,« je pokimal vratar. Aparat, ki sem ga spretno stisnil pod plašč, še opazil ni.

V prijazni pisarni, kjer gostom vselej postrežejo z obvezno »turško«, so me že pričakovali. Sefa — ing. Stoka — sicer ni bilo, ker prav te dni izkorišča na dopustu zadnje sočne žarke, zato pa sta me pričakovala njegov namestnik: tovariš Marjan Berčič in Stane Uhan.

»Torej, vidite,« je začel tovariš Stane, »danes se tu pri nas, na našem gradbišču, v praksi manifestira enotnost našega podjetja. Menda vam je znano, da je bilo v »Gradis« zadnje čase precej razpravljanja o tem, koliko smo sploh še enotni. Ekonomske enote so seveda prinesle za seboj dokajšnjo samostojnost. No, tokrat pa lahko povemo, da smo še vedno en kolektiv, en »Gradis«. Lahko bi rekli, da urednišujemo geslo: vsi za enega, eden za vse.«

»In kaj je vzrok, da so vam druge edinice priskočile na pomoč,« me je zanimalo, ker stvari nisem globlje poznal.

»Zelo na kratko: železarni so se kar na lepem — kot pravimo — odprla vrata. Podjetje je dobilo skoraj čez noč kredite za nadaljnjo rekonstrukcijo. Seveda nas je investitor — železarna Ravne — kar čez noč zasul z delom, z novimi nalogami. Danes pa je že tako, da se mora podjetje naročniku, investitorju ali če hočemo kupcu — čim bolj prilagoditi. Za »Gradis« bi bilo zelo nerodno in neprijetno, če bi morali odgovoriti: teh del v tako kratkih rokih ne bomo zmogli. Verjetno bi investitor, ki se mu seveda mudi, odgovoril: no, prav, bomo pa dobili drugega izvajalca. Vemo, da je danes konkurenca velika in verjetno železarni ne bi bilo težko dobiti podjetje, ki bi prevzelo razna gradbena dela. Tako smo pač morali zaprositi za pomoč.«

V pogovor je posegel tudi tovariš Marjan in naštevata sta mi, kaj vse morajo zdaj v Ravnah dograditi v zelo kratkem roku. Trenutno je največ ljudi zaposlenih pri betonskih delih v veliki hali nove valjarne. Vrh tega je treba ob novi valjarni zgraditi še celo vrsto stranskih objektov — transformatorsko postajo, sanitarije in še nekaj drugih objektov. Ob valjarni pa rastejo že novi objekti — dve hali remontnih delavnic in jeklolekla.

Seveda pa so to samo najbližje naloge, ki morajo biti opravljene za leto, večina do 29. novembra, ostalo pa do konca leta. Za prihodnje obdobje pa čaka še dolga vrsta novih del. Vsega, kar bo v prihodnjih letih zgrajenega v tej veliki železarni, ni mogoče tu naštevati, dovolj je če povemo, da se bo železarna razvijala še dolga leta in bo v prihodnjih letih treba povečati ter na novo zgraditi celo vrsto velikih objektov, kot so kisikarna, podaljšek valjarne, težka progla, nove hale za jeklovlek, podaljšek kovačnice in še marsikaj.

»Kako pa ste zadovoljni s pomočjo iz drugih krajev?« sem vprašal.

»Zelo,« sta pritrdila tovariša Marjan in Stane. Povedala sta, da so edinice poslale same dobre, izurjene, stare gradbince, ki se na svoj posel temeljito razumejo. Zato dela hitro napredujejo. »Priseljenci« so se takoj vživeli v novo delovno okolje. Mnogi med njimi so stari »Gradisovci«, ki so že pred več leti delali v Ravnah, zato so v novem okolju seveda našli precej starih tovarišev.

»Prepričan sem,« je nadaljeval tovariš Uhan, »da mnoge edinice niso lahko pogrešale svojih delav-

cev, zlasti še, ker so nam priskočili na pomoč res dobri delavci. Marsikdo bi se sicer lahko tako ali drugače izgovarjal ali pa bi nam lahko poslali slabše ljudi, začetnike in slabše kvalificirane. Toda prepričan sem, da so povsod razumeli naše težave in obenem mislili na to, da se kaj takšnega lahko danes ali jutri pripeti tudi drugje — v Ljubljani, Celju, na Jesenicah, kjerkoli pač. Kot so nam v Ravnah danes priskočili na pomoč delavci iz Celja, Ljubljane in Jesenic, tako bomo morda kdaj drugič mi prišli pomagat tovarišem v Celje, na Jesenice ali v Ljubljano.«

»Od kje pa ste vse dobili pomoč?« sem spraševal.

»Najprej smo dobili 30 ljudi iz Celja, večji del tesarje, železokrivce in betonere. Potem je prišlo 15 ljudi iz Jesenic, bodo pa Jeseničani poslali še dvakrat po 15 ljudi. Okrog 30-člansko ekipo smo dobili še iz Ljubljane, nekaj posameznikov pa je tudi iz Kopra in Kranja. Tako so zbrani — vsega okrog 100 ljudi — pravzaprav iz vseh naših gradbišč.«

»Ali ne bi šli malo obiskat ljudi na gradbišču?« sem predlagal. Takoj smo se odpravili proti novi valjarni.

VSE BI SLO, SAMO PRENOČISCA SO SLABA

V valjarni smo najprej naleteli na Jeseničana. Moram povedati, da je vsaka skupina prišla s svojim delovodjem, razen tega pa so vse edinice, ki delajo v Ravnah, s seboj pripeljale tudi orodje, mehanizacijo in material. Prvi »priseljenec«, na katerega smo naleteli, je bil tovariš Srečko Arčon, delovodja iz Jesenic.

»Kako gre kaj v Ravnah?« sem ga pobaral.

»Tako, tako, ni ravno najbolje,« se je smejal tovariš Arčon. Nekaj časa se je obotavljal, potem pa je bil prišel na dan s pravim odgovorom.

»Veste, saj nič ne rečem, delo je delo, pa naj bo tu ali doma. Povsod moraš delati. Toda nekaj drugega je za mladega fanta, ki vzame s seboj samo kovček, kot za nas starejše, ki imamo družine. Osebnost sem s to akcijo na Ravnah precej prizadet. Prvič me tare bolezen v križu; doma je vse kaj drugega kot tu, doma se lahko grem, imam vso nego, tu pa tega nimam. Razen tega sem precej prizadet tudi pri zaslužku. Na Jesenicah že vrsto let vodim plesne tečaje, ki mi nudijo lep vir postranskega zaslužka. Ker so plesne vaje samo jeseni, mi ves ta zaslužek zdaj odpade. Tudi hrana v menzi me precej stane, 9.000 din na mesec ni malo. Na Jesenicah imamo v menzi cenejšo hrano.«

»No, pa pripeljte iz Jesenic nekoga, ki nima družine,« sem predlagal. Kmalu je stal pred menoj tovariš Zdravko Levpušček, doma iz Mosta na Soči, sicer pa že več let udomačen na Jesenicah.

»Povsod je treba delati,« je preprosto povedal. »Meni je tu kar všeč. Hrana je dobra, ne morem se pritoževati, glede kvalitete nič ne zaozstaja za menzo na Jesenicah. Tu je samo toliko slabša, ker dopolndne ne dobimo tople, marveč hladno malico.«

Tesar Janez Mlakar, ki je doma iz Podlehnik pri Ptujju, živi in dela pa že vrsto let v Kopru, pa spet ni imel tako pohvalnih besed. Najbolj ga moti prenočišče. »Spi-mo v barakah, v enem prostoru nas leži deset ali celo dvanajst. Tudi s hrano nisem preveč zadovoljen, po mojem je vse preveč sladkarij.«

SICER JE PA DOVOLJ OPTIMIZMA

Celjani pa so bili bolj optimistično razpoloženi. Delovodja Jože Ojsteršek se je veselo namuznil, ko sem ga vprašal, kako se počuti v Ravnah. »Dobro,« se je nasmejaj, »tu je dober zrak.«

Tudi tehnik Vinko Damjan ni bil preveč kritičen. »Hrana je dobra, poznam precej menz, kjer imajo znatno slabšo hrano. No, prenočišča pa so res bolj za silo...«

S tovarišem Uhanom sva zavila proti pisarnam, ko je k tovarišu Stanetu pristopil neki delavec. Prislunil sem in slišal, da se prito-

žuje nad prenočiščem. Tovariš Uhan ga je potolažil, da bo kmalu bolje, obljubljene postelje so že na poti, v nekaj dnevih se bodo vsi »priseljenci« iz starih, nehygieničnih barak preselili v nove prostore samskih domov.

»Se podgane se preganjajo okoli naših barak,« se je jezil tesar Djuro Dragosavec, ki je prišel iz Kranja.

Delovodja Ivan Trampuš, ki vodi skupino Ljubljancanov, pa je bil spet bolj optimist kot pesimist. Hudomušno se je namuznil in pripomnil:

»No, zdaj so vsi proti starim barakam. Bomo videli, kako bo potem, ko bo treba za prenočišče v novem samskem domu odšteti 1.700 dinarjev...«

Nisem vedel, kaj meni s tem, ko so mi pojasnili, da je prenočišče v starih barakah na pol zastoj — po 300 din na mesec.

»Je že tako,« je zaključil tovariš Trampuš, »ljudje niso nikoli povsem zadovoljni. Ljudje na novem delovnem mestu vedno radi malo povergajo. Sicer je pa tu po mojem vse v redu: delo teče kot je treba, hrana je tudi dobra, zdi se mi, da je tu celo boljša kot marsikje drugje, na primer boljša kot v Ljubljani.«

Ob koncu smo naredili še skok k starih barakam. Malo smo »pukali« v sobe. Resnici na ljubo je treba priznati, da prostori niso ravno reprezentančni. Upravnik je tudi potrdil govornice, da se tód okoli precej na gosto sprehajajo podgane. Skratka — če bi v to reč vtaknila svoj nos sanitarna inšpekcija, bi verjetno morali barake takoj zapreti. Vendar pa te zadeve ne smemo jemati tako tragično. Organizatorji v Ravnah so imeli najboljše namene, pripravili so vse potrebno — žal pa se jim je zataknilo pri posteljah, ki so že davno naročene (menda iz Zagreba), pa še niso prispele. Sicer pa vsi odgovorni tovariši zatrjujejo, da bo ta edini kamen spotike odstranjen v nekaj dnevih, ko bodo prišle nove naročene postelje. Potem bo negodovanja konec, ker se bodo vsi »priseljenci« preselili iz starih barak (le-te nameravajo Ravenčani takoj podreti) v nove, sodobne prostore dveh lepih samskih domov.

Ravne so tokrat znova »povezale« »Gradis« v čvrst, enoten kolektiv — želeti je, da bi ta enotnost prišla do izraza še večkrat tudi ob drugih priložnostih in da bi šefi edinice tudi v prihodnje nastopali tako enotno.

Ravne so tokrat znova »povezale« »Gradis« v čvrst, enoten kolektiv — želeti je, da bi ta enotnost prišla do izraza še večkrat tudi ob drugih priložnostih in da bi šefi edinice tudi v prihodnje nastopali tako enotno.

Predsedniki proizvodjalnih svetov na skupnem sestanku z delovodji in sektorskimi vodji

Gradbeno vodstvo Maribor je v začetku meseca septembra organiziralo sestanek vseh predsednikov proizvodnih svetov, delovodij in sektorskih vodij.

Takoj na začetku razprave so ugotovili, da so sestanki proizvodnih svetov in sestanki z ostalimi proizvodjalci nujni, ker se delavci tako najboljše seznanijo s proizvodnimi problemi. Zato so sklenili, da bodo sestanki proizvodnih svetov vsak teden, sestanki s proizvodjalci pa najmanj enkrat mesečno po vseh obračunskih enotah. Strokovno vodstvo gradbenega vodstva je pripravljeno v vsakem oziru nuditi takojšnjo pomoč vsem proizvodnim svetom. Zato se predlaga, da se nanj obračajo pogosteje in ob vseh aktualnih problemih.

Nadalje so ugotovili, da storilnost dela ob ukinitvi akordov in norm ni padla. Nasprotno, opaža se, da se proizvodjalci bolj zanimajo za fi-

Zahvala, ki je za nas pohvala

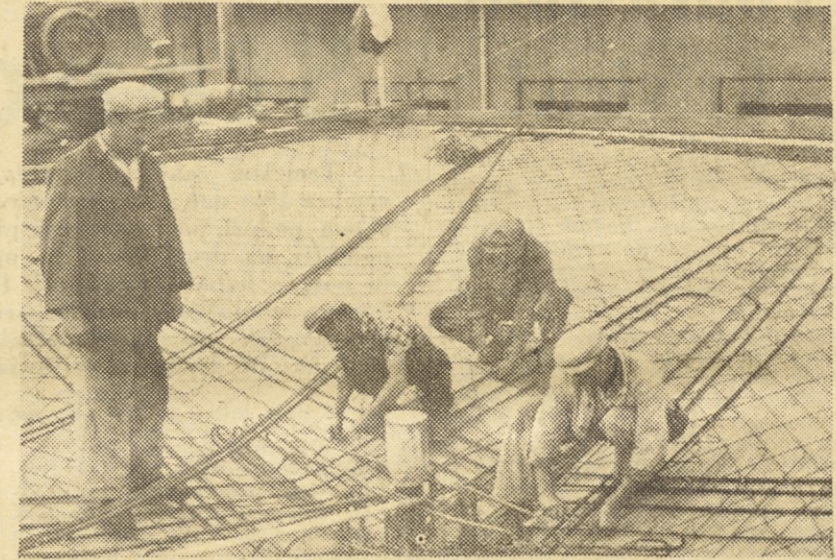
Smatram svojom izvanredno prijatno dužnostu, da vam se najtopleje zahvalim na ukazanom mi gostoljubivom prijemu i boravku u vašem domu odmora na Pohorju. Također ne želim, da propustim ovu priliku, a da posebno ne istaknem vanredno dobar komfor in kvalitetnu organizaciju u vašem domu odmora na Pohorju, koja može da služi kao ugodni primer ne samo za sve nas građevinare već in za ugostiteljstvo uopšte.

Casovi i dani provedeni na Pohorju su za mene i moju porodicu nezaboravni.

Mnogo srdačne pozdrave
Ing. P. Blažič,
tehnični direktor podjetja
»Rad« Beograd

Kolektiv gradbenega vodstva Gradis Jesenice je prevzel dela na ljubljanskem kolodvoru. Dela zelo hitro napredujejo ter bodo kot izgleda še pred rokom zaključena

Železnokrivska skupina tov. Ernesta Zrima z Jesenic pri polaganju armature na ljubljanskem kolodvoru

Ob jubileju naše mami - Valerije Kožuh

Ko bomo ob visokem življenjskem jubileju stisnili roko naši mami Valeriji Kožuhovi, ji zaželeli še mnogo let srečnega življenja, se nam bo pred nami v hipu odvilo 15 let skupnega dela.

Službo v podjetju je nastopila 1. septembra 1947. Najprej je delala v bivšem evidenčnem oddelku centrale, nato pisala in obračunavala fakture in situacije, pozneje jo naj-

demo kot upravnico počitniškega doma v Noviju, danes pa so ji zaupani posli celotne likvidature. Na vseh delovnih mestih je zaupano ji delo vestno in z veseljem izvrševala. Vedno uslužna, prijazna in to-

variška si je znala na svoji življenjski poti pridobiti mnogo prijateljev. Dragocene so njene izkušnje, ki si jih je pridobila v dolgi življenjski praksi, katere pa je s pridom posredovala svojim sodelavcem.

Za svoj trud in požrtvovalno delo je bila večkrat pohvaljena.

Kot vsak človek je bila tudi v svoji mladosti prežeta z ideali. Z velikim zaupanjem je zrla v bodočnost, v sočloveka in njegovo naklonjenost — in uspela. Življenje si je znala urediti. Najljubši konjiček so ji bile knjige in spoznavanje tujih krajev. Rada je potovala. Aktivno se sodelovala na športnem področju ter bila dolga leta aktivni član kegljaške sekcije in večkrat uspešno zastopala barve Gradisa.

K visokemu jubileju ji iskreno čestitamo ter želimo, da bi še vrsto let ostala med nami.

Smelo se vključimo v življenje in delo našega kolektiva

Kolektiv gradbenega vodstva »Gradis« Maribor je med prvimi edinicami, ki so uvedle obračunavanje po obračunskih enotah. Obračuni se vršijo mesečno in tako so Mariborčani prvi zaorali ledino na tem področju. Nagrajevanje po obračunskih enotah bo brez dvoma nova spodbuda članov kolektiva k intenzivnejšem delu, boljši organizaciji dela ter zainteresiranosti neposrednih proizvajalcev za hitrejšo in kvalitetnejšo izvrševanje delovnih nalog.

Obračun po obračunskih enotah je nujna posledica razvoja proizvodnih sil, je dejal v razgovoru Martin Zajšek, ko mi je predložil osnutek pravilnika o nagrajevanju po obračunskih enotah gradbenega vodstva Maribor. Glavni cilji novega pravilnika so predvsem:

1. ugotoviti uspeh poslovanja vsake posamezne enote;

2. približati rezultate dela tistemu mestu, kjer ti nastajajo;

3. zainteresirati večje število proizvajalcev za uspešno upravljanje in aktivno sodelovanje pri reševanju pereče gospodarske problematike obračunske enote.

Upravljanje po ekonomskih enotah se zelo uspešno razvija. Delavci v obračunskih enotah rešujejo vedno več problemov ter zaradi tega aktivno sodelujejo pri upravljanju. Obračuni se vršijo mesečno in ob periodičnih izplačilih, ob ugotovitvi razlike med interno prodajno ceno in dejanskimi materialnimi in njim izenačenimi stroški.

Kolektiv obračunske enote prevzame pogodbene obveznosti za strokovno in kvalitetno izdelavo objekta oz. pogodbenega dela. Prav tako je kolektiv obračunske enote dolžan na svoje stroške popraviti vse ugotovljene napake, ki so nastale po krivdi proizvajalcev v obračunski enoti. Če se ugotovi, da obračunska enota ne izvaja gradbenega dela v skladu s tehničnimi predpisi, ali če je kvaliteta izdelkov slaba, ali če enota kljub opozorilu zanemarljivo ukrepe in predpise varnostne službe, lahko delavski svet gradbenega vodstva naloži obračunski — proizvodni enoti denarno kazen, ki se odšteje od njenega čistega dohodka.

Najvišji organ upravljanja v obračunski enoti je zbor proizvajalcev obračunske enote. Zbor proizvajalcev sklicuje predsednik proizvodnega sveta. Proizvodni svet šteje od 5 do 11 članov. Člane proizvodnega sveta volijo za eno leto. Tako se samoupravljanje na gradbenem vodstvu Maribor nenehno širi in uspešno razvija. Delavci obračunske enote poznajo vedno več problemov in proizvodnih nalog ter lahko zaradi tega bolj aktivno sodelujejo pri upravljanju.

Proizvajalni sveti obračunske enote imajo vpogled v tekočo evidenco, sodelujejo pri prevzemu proizvodnih nalog, odločajo o dovršitvi rokov, penalov in premij, analizirajo mesečne obračune itd., skratka, sodelujejo pri vseh proizvodnih nalogah. Ker so osebni dohodki delavcev v obračunski enoti odvisni od uspehov enote, še bolj vestneje razpravljajo o gibanju produktivnosti in ekonomičnosti poslovanja.

Lahko trdimo, da je kolektiv prvi začel sodobno nagrajevati. Politika gospodarjenja gradbenega vodstva oziroma obračunske enote, ki bo temeljila na takem načinu nagrajevanja, bo brez dvoma zagotovila uspeh enote in vse edince. Delavci v obračunski enoti bodo znali kot dobri gospodarji pravočasno in pravilno oceniti vse objektivne in subjektivne činitele, materialne zmogljivosti, od katerih je neposredno odvisen uspeh poslovanja.

C.

Več nesreč na poti na delo in z dela

V prvih sedmih mesecih 1. 1962 se je ponesrečilo povprečno mesečno na poti na delo in z dela po troje članov kolektiva. Avgusta pa je na poti ponesrečenih sedem, in to na poti na delo 4, na poti z dela 3. Nesreče v teh 7 primerih ni povzročila druga oseba, ampak je povzročitelj nesreče povsod ponesrečeni sam.

Bilo je 6 padcev s kolesi, 1 pa se je peš spotaknil na kamnu. Vse nesreče, razen en padec s kolesom, so se zgodile pri dnevnih svetlobi. Ponesrečeni (v avgustu) so dosedaj болоvali 113 dni, izguba na dohodku podjetja pa znaša 1.151.690 din.

Iz teh podatkov lahko sklepamo, da je nesrečam botrovala ne previdnost. Pri padcih s kolesi je lahko vzrok tudi slabo vzdrževano kolo, za kar pa žal nimamo podatkov.

Na nesreče na poti smo v podjetju doslej dosti manj pazili kot na nesreče pri delu, ker niso bile tako pogoste. Ker pa nesreče, bolezenski dopusti, stroški zdravljenja in izguba na dohodku podjetja naraščajo, bo treba tudi nesreče na poti temeljitejše preiskovati in analizirati.

Po zakonu o invalidskem zavarovanju Urad. list FLRJ št. 49/58 se za nesrečo pri delu šteje tudi nesreča:

1. na redni poti od stanovanja do delovnega kraja in nazaj;
2. na poti, da nastopi delo, ki mu je preskrbljeno, oziroma delo, na podlagi katerega je zavarovan;
3. na poti, ukazani za izvrševanje službenih nalog.

Za nesreče pri delu se ne morejo smatrati nesreče na poti, če je bila pot prekinjena zaradi opravkov, ki nimajo zveze z delom, ali če pot, na kateri je prišlo do nesreče, ni običajna, katero je dotični uporabljalk vsak dan, ali ki jo uporabljajo drugi iz istega kraja, da pridejo na njegovo delovišče.

Za nesreče na poti velikokrat ni ne prič, da bi povedale, kako in zakaj je do nesreče prišlo, ter nezanesljivih podatkov, da bi pokazali vzroke nesreče. Zato naj vsak, ki se na poti na delo ali z dela ponesreči, poskrbi na naslove prič, ker so nam te, če nesrečo preiskujemo, potrebne. Če ponesrečeni zaradi dobljenih poškodb sam tega ni zmožen, naj to store člani kolektiva, ki prvi za nesrečo zvedo, ali tisti, ki izpolnjujejo prijavo o nesreči. Če je nesreča hujša in kadar je pri nesreči udeleženi več ljudi, je treba takoj preskrbeti tudi pismene izjave prič.

Ze letos se je ponesrečilo več članov kolektiva, ki so po nesreči trdili, da je do nesreče prišlo po krivdi drugih. Niso pa znali povedati, kdo so tisti, čeprav so bili tudi po nesreči pri polni zavesti in pokretni. V takih primerih podjetje nima možnosti zahtevati od povzročitelja nesreče povračila stroškov, niti ponesrečeni sam ne more od njega zahtevati odškodnine, če mu je nesreča povzročila večjo škodo. Da število nesreč na poti ne bo naraščalo, moramo vsi člani kolektiva poskrbeti, da bodo vozila, s katerimi se vozimo, predpisano opremljena in sposobna za vožnjo. Če opazimo na vozilih nepravilnosti, manje takoj opozorimo in skušamo preprečiti uporabo. Ne dovolimo nikomur, da bi uporabljal vozilo, za katerega ni usposobljen ali nima za to predpisane dokazila.

Dolžnost tistih, ki izpolnjujejo prijave o nesreči pri delu, in referentov HTV pa je, da se, preden prijavo izpolnijo, prepričajo, če je do nesreče prišlo v takih okoliščinah, da je prijava o nesreči upravičena.

J. S.

Planski barometer avgust 1962

Plan podjetja kot celota je v avgustu izpolnjen s 100,1 %, letni plan pa je presežen samo z 0,1 %, oz. je že izvršenega letnega plana 62,6 %. V primerjavi z julijem se je izpolnitev plana izboljšala za 0,6 %. Produktivnost se je dvignila za 2 % in je zdaj 8 % nad planirano.

Če pa primerjamo izvršitev plana in druge podatke z istim obdobjem lani, pa vidimo, da smo presegli skupno realizacijo z 10,1 %, gradbeno za 14,8 %. Produktivnost je porasla za 24 %, osebni dohodki pa za 8 %. Izvršenih ur je bilo pa za 8 % manj od prejšnjega leta.

Plan gradb. edinic. Vključno z avgustom je prekoračen z 2,9 % skupne realizacije (to je gradb. in obrtniška dela) in je malo v porastu, od 101,2 v juliju se je dvignil na 102,9 v avgustu. Produktivnost gradb. edinic je porasla za 3 % in znaša 11 % nad planirano. Osebni dohodki so pri gradb. edinicah bolj porasli kot pri celoti, ker se odraža v tem povišanje vrednosti točki in delitev po periodičnem obračunu za I. polletje.

Ljubljana: realizacija plana se je močno dvignila, saj je izvršitev narasla od -3 na +4 % to je skupaj 7 %. Izvršenih je bilo manj ur, kot je planirano, in tudi plače so se vedno pozitivne, ker še niso dosegle dovoljene meje napram realizaciji. Vendar se v plačah odraža delitev po periodičnem obračunu za I. polletje. Produktivnost je nara-

sla za 4 % in so torej vsi pokazatelji pozitivni razen poraba materiala.

Maribor: realizacija je visoko nad planom, saj se je skupna realizacija dvignila na 125 %, dočim je ostala gradb. realizacija na istem kot prejšnji mesec 132 %. Letni plan je izvršen z 80 % in je najvišji odstotek od vseh edinic, saj je +17 % napram juliju. Iz tega lahko sklepamo, da bo letni plan edinic precej presežen. Vsi drugi pokazatelji so pozitivni, enako kot pri Ljubljani. Izvršene ure so padle, osebni dohodki pa so se dvignili, toda so še vedno pod planiranim napram realizaciji.

Celje: planski pokazatelji kažejo ravno nasprotno, kot bi bilo željeno. Ure in osebni dohodki še nadalje naraščajo, dočim realizaciji skupna in gradbena še vedno padata. Tudi produktivnost je padla za 2 %. Gradb. vodstvo ima še vedno premajhno realizacijo nasproti zaposlenim. Doseganje letnega plana je v primerjavi z julijem -17 odstotkov. Skupni plan pa je padel od 80 na 71 %.

Jesenice: skupna realizacija še nadalje pada in je sedaj že 1 % pod planiranim. Gradb. realizacija pa je še 16 % nad planom. Vsi drugi pokazatelji so pozitivni. Zelo nizek je odstotek porabljenega materiala. Tudi obrtniške storitve so nizko pod planom, kar se vidi v izvršitvi skupnega in gradb. finančnega pla-

na. Produktivnost pa še nadalje narašča in je najvišji odstotek 147.

Ravne: realizacija močno narašča, skupna kakor tudi gradbena 8 oz. 11 %. Zaradi močne realizacije se kljub periodičnemu obračunu ne prikaže dvig osebnih dohodkov in je ostalo na istem, ure pa so padle. Produktivnost se je povečala za 15 % in je sedaj 158 %. V celoti je edinica pozitivna in podobna Jesenicam, razen v realizaciji, Ravne rastejo, Jesenice pa padajo.

Ljubl. okolica: primerjava med julijem in avgustom kaže preokret, saj se krivulja izvršitve plana lomi in je celotna realizacija v porastu, ure in osebni dohodki pa so v padcu. Realizacija je še vedno 17 % pod planom, Produktivnost se je dvignila za nadaljnjih 6 %.

Koper: realizacija nadalje pada in je sedaj 6 % pod planom. Odstotek doseganja letnega plana znaša v primerjavi z julijem -4 % in je dosežen s 55 %. Vsi ostali pokazatelji so pozitivni.

Kranj: edinica je 17 % pod planom in je padla realizacija za 4 %. Produktivnost se je dvignila za 6 % in je enaka junijski. Ure in osebni dohodki so malo padli.

Obrati skupaj: kažejo še nadaljnje padanje. Realizacija je padla za 2 % in znaša 92 %. Izvršitev letnega plana je 58 % in je v primerjavi z junijem padla za 6 %. Produktivnost pa je padla za 2 %. Pri obratih je padec povzročilo nepopolno obračunavanje in se bo z bi-

lancu za III. tromesečje verjetno popravilo.

CO Ljubljana: plan je presežen za 3 % in je v primerjavi z julijem +1 %. Izvršitev letnega plana pa znaša 63 % oz. v primerjavi z julijem +2 %. Produktivnost se je dvignila za nadaljnja 2 %. Vsi pokazatelji so pozitivni.

CO Maribor. Realizacija še nadalje močno pada in je 27 % pod planom. Z ozirom na tendenco gibanja realizacije sklepamo, da ni vse obračunano in se bo ob III. tromesečju verjetno zopet dvignila. Zaradi premajhne realizacije pa so ure in osebni dohodki presegli možno zgornjo mejo in so podatki negativni kot vsi ostali pokazatelji edinic.

Lesni obrati Skofja Loka: realizacija je 15 % pod planom. Produktivnost je 1 % pod predvideno in je v porastu. Osebni dohodki so se dvignili, ure pa so ostale na istem nivoju.

OGP: realizacija še nadalje pada in znaša samo 86 % planirane. Vsi ostali podatki so ostali v glavnem na enak ravni kot prejšnji mesec.

Projektivni biro: Vsi pokazatelji so ostali v glavnem isti in so pozitivni.

ZAHVALA

Ob bridki izgubi mojega dobrega in nepozabnega moža Jožeta Stibilja se iskreno zahvaljujem vsem, ki so ga spremlili v tako velikem številu v njegov poslednji dom. Zahvalim se kolektivu obrata gradbenih polizdelkov, upravi podjetja »Gradis«, sindikalnemu odboru podjetja in sindikalni podružnici OGP za darovane vence in tolažilne besede. Zahvalim se tudi tov. Grudnu za prisrčne poslovilne besede.

Posebna zahvala tudi vsem, ki so mi stali ob strani v najtežjem trenutku.

Zalujoča žena Ivanka in hčerka Božena

Ljubljana, 25. 9. 1962.

Naši jubilanti

V avgustu in oktobru se bodo srečali z Abrahamom:

Alfred Brank, mojster iz Centralnih obratov, Ivan Kristan, Gradbeno vodstvo Ljubljana, Franc Kržišnik iz Skofje Loke, Maks Pušnik iz Celja, Josip Sokač in Janez Potočnik iz Maribora, Ludvik Mahnič iz CO Ljubljana.

Vsem jubilentom iskreno čestitamo.

1. USPEH PODJETJA

EDINICA	»GRADIS«
SK.FIN.PLAN	100,1
GR.FIN.PLAN	113,1
LETNI PLAN	62,6
±	+0,1

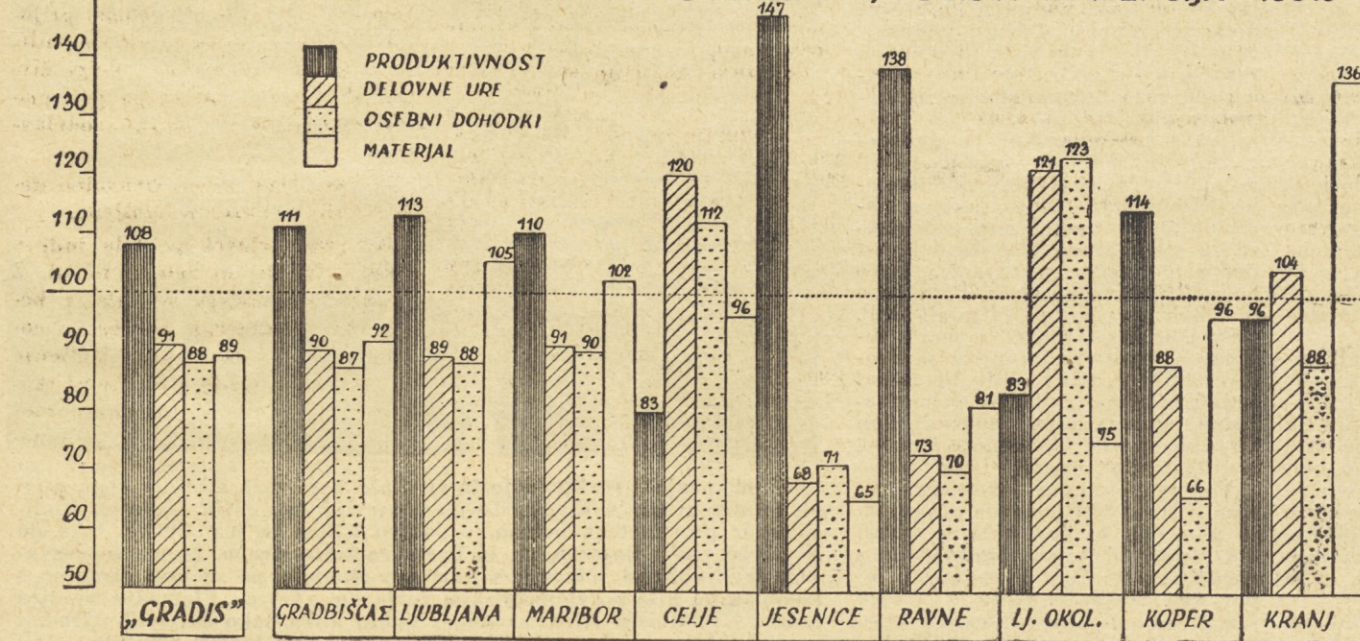
2. PLANSKI USPEH GRADBENIH EDINIC V % AVGUST 1962.

GRADBISČA	LJUBLJANA	MARIBOR	CELJE	JESENICE	RAVNE	LJ. OKOL.	KOPER	KRANJ
102,9	104	125	71	99	127	83	94	83
113,1	113	132	87	116	151	75	106	74
64	71	80	43	59	74	43	55	48
+2	±0	+17	-17	-1	+15	-10	-4	-11

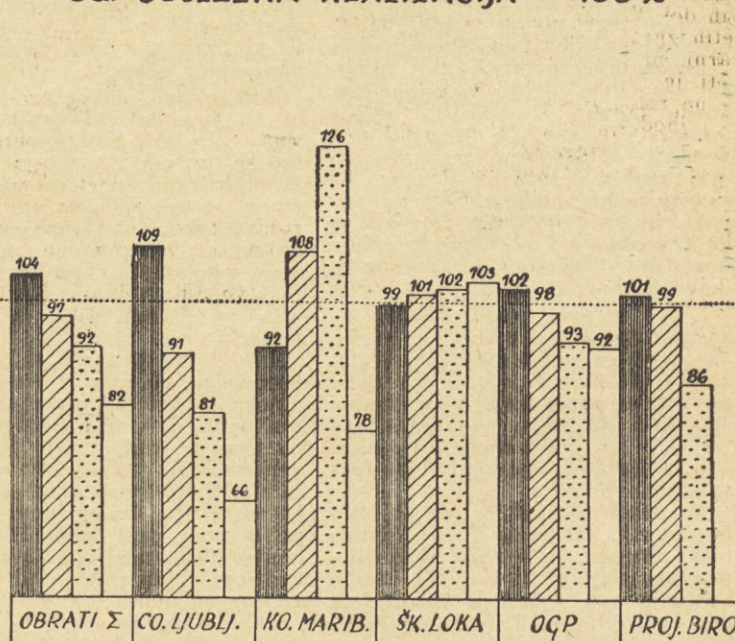
3. PLANSKI USPEH OBRATOV V %

OBRATI Σ	CO. LJUBLJ.	KO. MARIB.	ŠK. LOKA	OQP	PROJ. BIRO
92	103	73	87	86	99
—	—	—	—	—	—
58	63	46	55	59	66
-6	+2	-17	-9	-9	±0

2a. USPEHI EDINIC - DOSEŽENA GRADBENA REALIZACIJA = 100%

3a. DOSEŽENA REALIZACIJA = 100%

Brez lesnega obrata ne moremo biti

Vinko Florjančič, predsednik delavskega sveta: »Delavci so se že naveličali živeti v stalni negotovosti.«

Zadnje čase, ko se manjša in srednje velika podjetja vse bolj združujejo v velike kombinacije in modernizirajo proizvodnjo, so v Skofji Loki znova oživele težnje, da bi se naš obrat vključil v predvideni lesnoindustrijski kombinat. V tem kombinatu naj bi se povežala vrsta srednjih in manjših lesnih obratov v okolici Skofje Loke, med njimi tudi naš lesni obrat. Ni namen teh vrstic, da bi se spuščali v globoke analize za ali proti takšni združitvi; zbrali smo le nekaj mnenj ljudi, ki se s to zadevo neposredno ukvarjajo, ob koncu pa dodajamo le nekaj zelo splošnih misli in pripomb k celotni skofjeloški »aferi«.

Ignac, Šušteršič:

NIMAMO PERSPEKTIVE, CE SMO SAMO SERVIS

Vodja skofjeloškega obrata, tovariš Ignac Šušteršič, je o vsej zadevi takole izrazil svoje mnenje:

»Že nekaj časa se pristojni organi na Gorenjskem ukvarjajo z načrti, da bi vso lesno industrijo na Gorenjskem, ki je še vedno močno zastarela in razdrobljena, povežali v dveh velikih, sodobno organiziranih kombinatih, enega okrog Bleda, drugega pa s središčem v Skofji Loki. Po teh načrtih naj bi se tudi naš obrat vključil v bodoči veliki lesnoindustrijski kombinat v Skofji Loki.

Kar se tiče te odločitve, moram priznati, da imam precej težavno

stališče. Po eni strani moram kot občinski odbornik razumeti težnje širše skupnosti — občine in tudi okraja, da to revščino, ki jo imamo na Gorenjskem v lesni industriji, čim prej uredimo. Po drugi strani pa seveda ne morem prezreti potreb in nalog, ki jih ima »Gradis«.

Menim, da tako, kot je šlo doslej, ne more več dolgo iti. Kot servisni obrat res nimamo kdo ve kakih perspektiv, saj se je doslej večkrat dogajalo, da tudi daljšo dobo nismo imeli kaj delati. Če smo samostojna ekonomska enota, potem je naša osnovna naloga, da poslujemo čim bolj racionalno, torej tako, da ustvarjamo akumulacijo in dobiček. Če pa smo servis, je to načelo nemogoče uresničiti in je potem dolžnost vseh enot »Gradisa«, da takšen lesnoindustrijski servis pravzamejo na svoja ramena.

Omenim naj še, da smo imeli doslej velike težave z dobavo lesa. Lani smo ga po planu dobili komaj 600 m³, letno pa ga porabimo okrog 6000 m³. Ta les smo z veliko težavo dobili iz najrazličnejših virov. Ta težava bo v prihodnosti še večja, ker bo nedvomno vso hlodovino prvenstveno dobil bodoči lesnoindustrijski kombinat.«

Vinko Florjančič:

LJUDJE ŽELIJO, DA BI BILA ZADEVA ČIMPREJ REŠENA

Tovariš Vinko Florjančič, predsednik delavskega sveta v skofjeloškem obratu, pa je povedal tole: »V našem kolektivu je zaposlenih

okrog 150 ljudi. Večji del so to stari »Gradisovci« delavci, ki so prirasli k podjetju. Večina ima v bližini svoje domove in družine. Zato se ljudje boje, da bi prišlo do razbitja našega kolektiva. Tudi glede plač se vsaj trenutno ne bi mogli preveč pritoževati, saj vemo, da so prejemki v nekaterih manjših lesnih industrijah znatno slabši.

Zato si vsi želimo, da bi se te razmere čimprej uredile. Seveda pa bo treba odpreti kolektivno boljše perspektive. Včasih po več tednov nimamo nobenega pravega dela. Zlasti velja to pri nas za tesarje, ki jih imamo precej. Imamo tudi precej mizarjev. Težko je misliti na to, da bi zdaj starejše delavce — bodisi da so tesarji ali mizarji — preusmerjali na druge poklice.«

Milan Osovnikar:

PAMETNA REŠITEV JE VEDNO MOZNA

Predsednik Občinskega ljudskega odbora Skofja Loka, tovariš Milan Osovnikar, pa meni tole:

»Mnenja sem, da je vselej možna pametna rešitev, takšna, da bo zadovoljen i »Gradis« i širša skupnost. V naši občini in sploh na Gorenjskem so razmere v lesni industriji nemogoče — ni načrtnega gospodarjenja, ni prave usmeritve in delitve dela, lesna masa se zaradi tega izkorišča neracionalno. Naj

Ze dolgo vrsto let — pravzaprav od prvih dni obstoja podjetja »Gradis« — se okrog našega lesnega obrata v Skofji Loki vedno nekaj po malem »kuha«. Z drugimi besedami: od časa do časa se v Skofji Loki pojavljajo s te ali one strani težnje, da bi naš lesni obrat postal samostojno lesnoindustrijsko podjetje oziroma, da bi se priključili temu ali onemu lesnoindustrijskemu kolektivu.

omenim, da smo morali letos na Gorenjskem zapreti več kot 60 žag samic, na katerih se je les zelo neracionalno izkoriščal.

Glede predvidene združitve smo mislili, da bi se povežalo več podjetij v močan kombinat — konkretno »Jelovica«, lesni obrati v Češnjici, Sovodnju in Gorenji vasi ter »Gradisov« obrat. Menim, da bi se lahko našla rešitev, da bi tudi v združenem kombinatu »Gradis« dobil vse to, kar zahteva danes od svojega obrata v Skofji Loki. To bi lahko uresničili z dolgoročnimi pogodbami in zlasti še s kooperacijo. Bodoči kombinat je prav gotovo zainteresiran na tem, da najde močnega kooperanta oziroma potrošnika. »Gradis« kot največje gradbeno podjetje bi bil za ta kombinat vsekakor zelo zanimiv partner. Tudi vprašanje osnovnih sredstev, ki bi jih morali vrniti »Gradis«, bi bilo možno rešiti. Vrh tega bo lesni obrat, če bi se vključil v bodoči kombinat, neprimerno laže prišel tudi do lesne mase, do hlodovine. V primeru, da se »Gradis« s svojim obratom vključi v novi kombinat, bo tudi mnogo laže izpeljati rekonstrukcijo, ker sta »Gradis« in »Jelovica« soseda. V nasprotnem primeru bo treba zgraditi nove objekte onstran železniške proge, kar bi za rekonstrukcijo predvidene investicije povečalo še za kakih 400 milijonov dinarjev.«

Ing. Pavle Olip:

LAHKO »NASITIMO VOLKA IN OHRANIMO KOZO«

Predsednik posebne komisije, ki proučuje vprašanja združevanja lesnoindustrijskih obratov in podjetij, ing. Pavle Olip, je izjavil naslednje:

»Predvsem bi rad poudaril, da komisija še ni sprejela nobenih sklepov, za zdaj stvari samo proučuje in išče močne možnosti. Osebnost sem mnenja, da lahko vedno najdemo tako rešitev, da bi — kot pravimo — bil sit volk in da bo ostala cela koza. Bodoči kombinat bo prav gotovo iskal kupce, tržišče — in kje je boljši potrošnik kot »Gradis«, ki je največje gradbeno podjetje v Sloveniji. Od takšnega sodelovanja, ki ga lahko usmerimo tudi na tesno kooperacijo, bo obojestranska korist. Razen tega menim, da bo tudi za »Gradis« mnogo laže izbrati primeren les iz recimo 30.000 kubičnih metrov hlodovine, kolikor bi jo morda imel novi kombinat, kot pa iz sedanjih 5 ali 6 tisoč, ki jih porabi sedanji »Gradisov« obrat. Če gledamo te stvari perspektivno, je ena od osnovnih

usmeritev integracije tudi v tem, da čim bolj racionalno izkoriščamo lesno maso. To pomeni, da bo v glavnem lesno maso dobil v izkoriščanje bodoči lesni kombinat. Ne želim, da bi moje besede zvenele kot grožnja, želim le opozoriti na to težavo, ki se bo v prihodnosti prav gotovo pojavila. Če »Gradis« že danes z veliko težavo dobi potrebno hlodovino, kako jo bo šele dobil v prihodnosti, ko bo v glavnem hlodovino na Gorenjskem črpal bodoči lesnoindustrijski kombinat. Skratka — prepričan sem, da bi s pametnimi dogovori lahko našli skupen jezik.«

Takole pravijo nekateri ljudje v Skofji Loki, ki se s to zadevo neposredno ukvarjajo. In zaključek k tem mnenjem?

Ze uvodoma smo zapisali, da se ne bomo spuščali v podrobne analize, naj zapišemo le nekaj osnovnih misli.

Prvič: vsekakor se bo vsakdo strinjal s tem, da bi bila kakršna koli združitve ali integracija, napravljena na vrat, na nos, nedvomno prej škodljiva kot koristna. Integracija, napravljena zgolj zaradi integracije ali »mode«, brez jasnih, tehtnih in perspektivnih ekonomskih računov — je samo formalnost, sama škoda, tako ekonomska kot politična.

Drugič: nedvomno imajo delavci prav, da v takšnem vzdušju ni prijetno živeti, ko ne veš, kaj bo prinesel jutrišnji dan.

Tretjič: v dosedanem obdobju se je pokazalo, da »Gradis« tak lesni obrat potrebuje in da brez njega ne more biti. Vendar pa se pri tem odpira vprašanje karakterja takšnega obrata. Če naj bo ta obrat le servis, ki bo delal takrat, kadar bo od drugih dobil delo in naročila, potem je treba temu servisu zagotoviti sredstva iz skupnih virov. V drugih besedah: ves kolektiv »Gradisa« mora nositi breme in riziko za obstoj takšnega servisa. Seveda pa je z obstojem samostojne ekonomske enote vprašanje servisne dejavnosti v obratu nekoliko problematično, kajti osnovni smoter ekonomske enote je v tem, da posluje čim bolj ekonomično, torej z dobičkom. Slej ko prej bo treba vprašanje skofjeloških lesnih obratov globlje pretehtati prav s te plati in odpreti z nekoliko preusmerjeno proizvodnjo obratom jasno, dolgoročno perspektivo v okviru podjetja »Gradis«, pri čemer bo moral pokazati največjo mero iznajdljivosti sam ožji kolektiv skofjeloškega obrata, v nič manjši meri pa mu mora stati ob strani celotna skupnost podjetja »Gradis«.

Maja so v Mariboru dogradili objekt Višje ekonomske komercialne šole. Stavba je lepa in moderno urejena. Notranji prostori obsegajo poleg administrativnih prostorov in kabinetov za predavatelje še lastno knjižnico, študijsko sobo, tri manjše, dve srednji in eno veliko predavalnico. Posebnost šole je še predavalnica za tuje jezike. Na sliki sektorski vodja Jože Grebenc in delovodja Franc Stulec: v ozadju delo novo zgrajene višje komercialne šole v Mariboru

Bolje enkrat na leto kot nikoli

Članek, objavljen v septembrski številki »Gradisovega vestnika« pod naslovom »Ali doseže športni dan »Gradisa« svoje namene«, je povzročil med člani kolektiva mnogo polemike. Ni naš namen, da bi članek izpodbijali, temveč bi želeli prikazati stanje, takšno kot je.

Ze uvodoma moramo priznati, da večkrat ne izvšimo vseh nalog tako, kot bi jih morali. Največkrat je vzrok temu, da ne moremo, ker nimamo pogojev in možnosti. Zato je prav, da našo športno dejavnost pri Gradisu osvetlimo tudi z druge strani.

Pravilno bi bilo, da bi bile pobudnik športne dejavnosti v podjetju predvsem mládsinske organizacije. Ker tega ni, je nujno, da je prevzel to nalogo sindikalni odbor s sindikalnimi podružnicami. Mislimo, da s tem ni bila narejena nobena napaka. Republiški odbor gradbenecv Slovenije je izdal priporočilo sindikalnim podružnicam o rekreaciji delovnega človeka. Tu so zapopadene tudi vse športne panoge, ki so delovnemu človeku po delu neobhodno potrebne z namenom, da si pridobi po napornem delu novih moči in zdravja.

Dalje opisuje pisec članka, na kakšen način se organizira športni dan Gradisa. »Ker smatra sekretariat sindikalnega odbora za dolžnost, da moramo nekaj napraviti na športnem področju vsaj enkrat na leto« in potlej sekretariat določil čas in kraj tekmovanja, izbirno tekmovanje itd.

Ne, temu ni tako! Ni res, da skliče tovariše, ki so se bavili s športom, ampak se sestane komisija, oziroma naj bi se sestala stalna komisija »za šport in fizkulturo« pri sind. odboru. Ta šele po predlogih sind. odbora ali sekretariata

odreja in odloča o športnem dnevu Gradisa«. Kdaj in kako se začnejo v edinicah pripravljati, to ni stvar sindikalnega odbora, ampak je to naloga komisije »za šport in fizkulturo«. Da so v nekaterih edinicah napake in nepravilnosti, je tudi res, vendar ne pri vseh ter ne smemo vzeti tega tako ozko. Vprašamo se, kako pa bi bilo s športom, če ne bi sekretariat SO še tega naredil, kot je...? Do sedaj se še ni nihče ponudil, da bi se rad ukvarjal s športom.

Res je tudi, da bi bilo prav, ko bi se športna dejavnost odvijala skozi celo leto. Kot pa nam je znano, se je vsa dosedanja leta več ali manj gojil šport skozi celo leto. Mnogi so bili zelo aktivni, vsaj poročajo tako. Zamrla pa je športna dejavnost, vendar ne popolnoma prav v tem letu. Vzrokov za to bi bilo več. Razvijanje športa je zaradi specifičnih oblik dela vedno težavno.

Kot dobri poznavalci gradbeništva vemo, da smo le redko katero nalogo izvršili z »normalno lahkoto«, tako, kot smo predvideli. Če pa smo jo izvršili, smo jo po vsej verjetnosti z veliko težavo in ovirami. Športnikov v gradbeništvu ne bi manjkalo, če bi imeli možnost, po 8 urah dela zapustiti delovno mesto. Toda naši športniki morajo v sezoni delati tudi po 10, 12, in še več ur na dan.

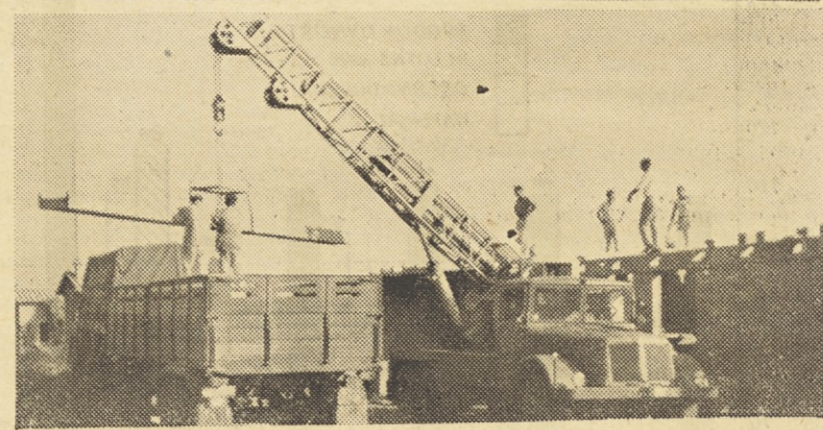
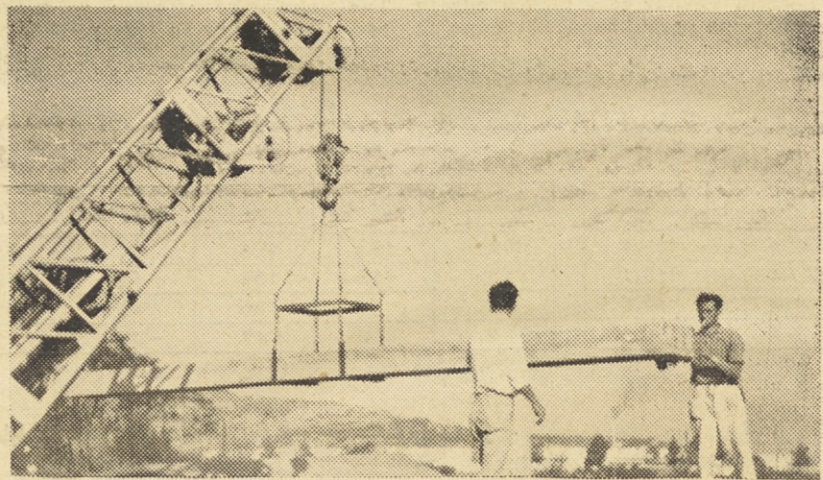
Takšna športna prireditev, kot jih prireja Gradis, ni poceni. Čim

množičnejša je, tem več stane. Krievično pa bi bilo, če bi trdili, da je ta prireditev za tiste, ki se te prireditve udeležijo, kakšen privilegij. Prav tako ni noben »privilegij«, za tiste, ki morajo organizacijo športnega dneva izplejati. Še manj pa je »privilegij« za tistega, ki ni imel dovolj možnosti, da bi vadil. Za takšnega je še težavnejše ter ta »privilegij« s tem, da tekmuje, precej drago odsluži.

Ne zanikamo, da dajejo nekatere podružnice napačne podatke o športnikih in športni aktivnosti delavskemu svetu podjetja, ko gre za dotacijo, ki jo podeljuje podjetje. Prav bi bilo, če bi tisti, ki dotacijo razdeljuje, od podružnic tudi zahtevali ustrezno dokumentacijo in utemeljitev zakaj in kako se bodo sredstva porabila. Ker ta sredstva razdeljuje podjetje oziroma DSP je tudi upravičen zahtevati omejeno dokumentacijo. Zato, kar pa sindikalni odbor razdeli med podružnice za sindikalno delo, pa dobi od podružnic točne programe, kako bodo sredstva uporabila. Prav tako bi lahko naredilo podjetje ali DSP.

Športni dan Gradisa bi moral biti zares manifestacija in revija Gradisovih športnikov. Biti bi moral tudi kolektivno zblizanje in medsebojno spoznavanje. Športni dan Gradisa ne sme biti »samo« športna manifestacija ampak »vse več«.

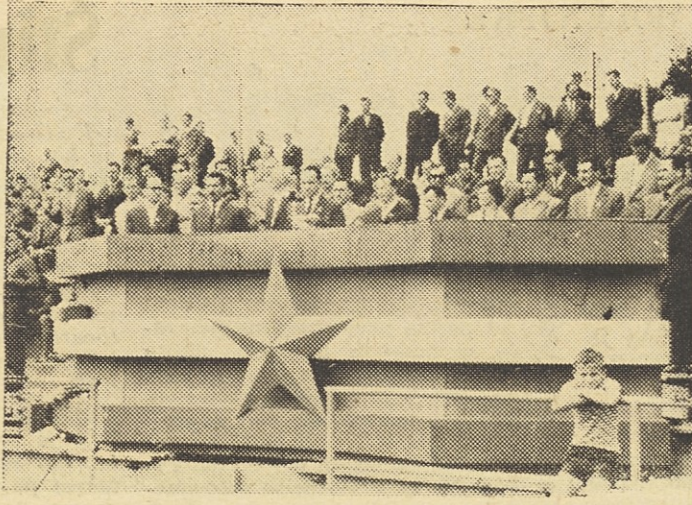
Vse te dosedanje ugotovitve pa nam morajo biti ponoven dokaz, da je potrebno še bolj aktivno delati kot doslej na področju športa z združenimi močmi in se boriti zoper vse »stranje« slabosti, ki jih srečujemo na področju našega športa. L. J.

Sliki prikazujeta razkladanje in montažo betonskih strešnih elementov na »malih hišah« v Koprju. Te elemente izdeluje OGP »Gradis« Ljubljana iz prenapetega betona, v dolžini 6,70 m in teži 680 kg, tako da je odveč vsaka bojazen, da bi burja razkrila streho. Elemente prevajajo iz Ljubljane v Koper s kamioni. Montaža pa se vrši direktno s kamiona na hiše z avtomobilskim žerjavom »Tatra«. Elemente montira kolektiv gradbišča »Gradis« Koper dokaj hitro, tako da OGP »Gradis« Ljubljana žal pri izdelavi ne more slediti tempu montaže.

Sportna ekipa Gradisa na pohodu

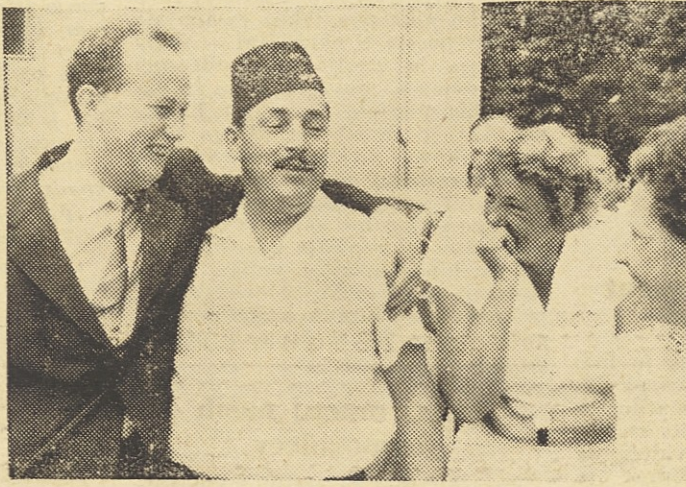
Pogled na tribuno med govorom predsednika republiškega sveta sindikata gradbenih delavcev tov. Lada Svetka

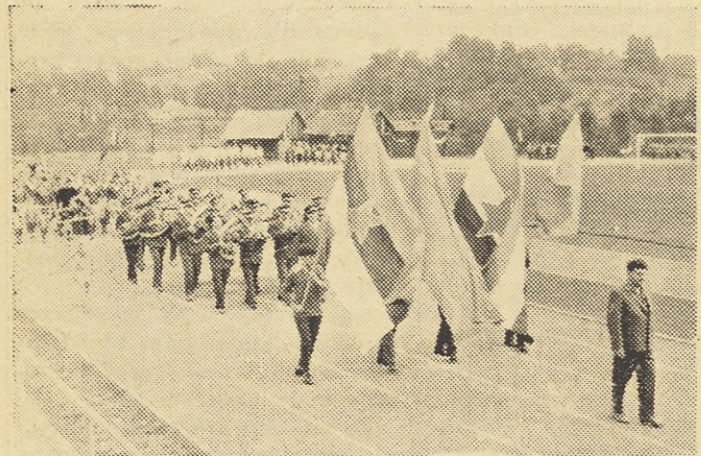
Po ostri in hudi borbi so se naše kegljačice uvrstile med najboljše tekmovalce športnega dneva gradincev. Minkal Poderi vseh devet...

Del naših tekmovalcev ob prihodu v Novo mesto

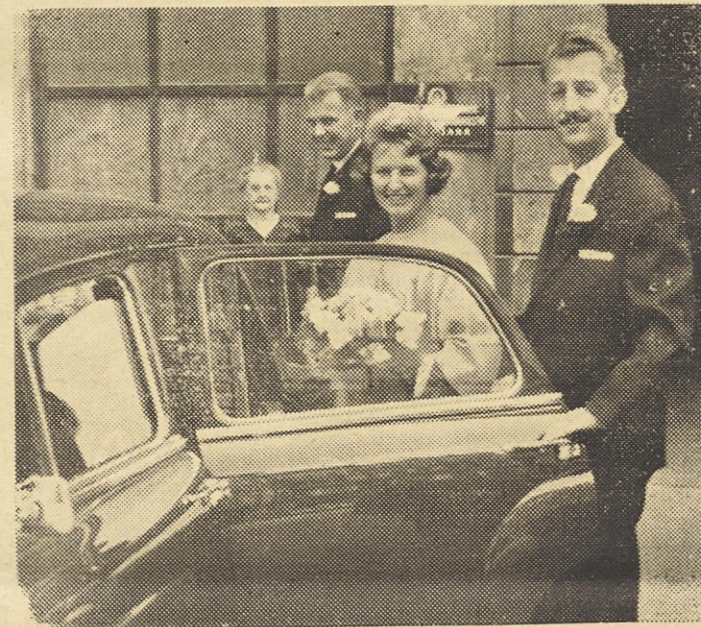
Sekretar podjetja Milan Šurk, Mohamed Ben Ali-Faruk in tov. Klemenčičeva na veselem delu športnega tekmovanja v Novem mestu

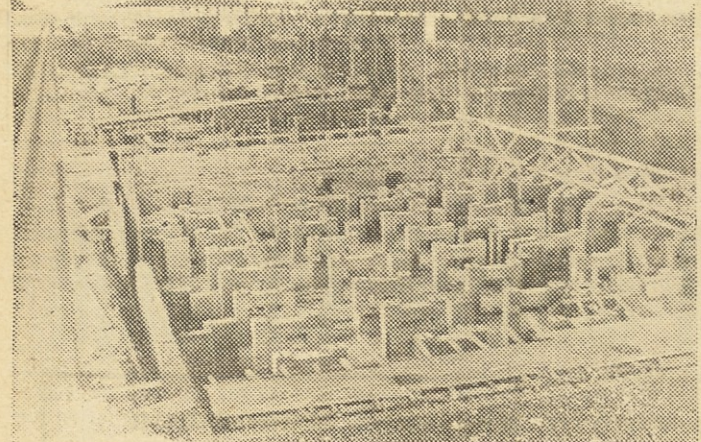
Sportniki so z godbo na čelu strumno pričakovali na stadion

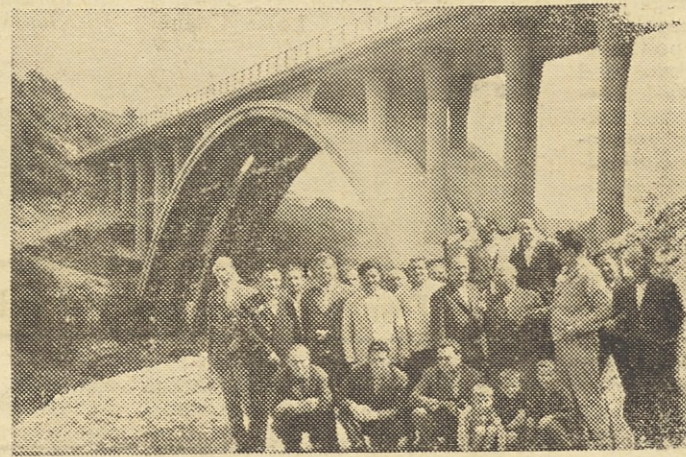
Baliranje je zelo priljubljen šport gradincev. Rudi Pregelj z Jesenic je napel vse sile, da se čimbolj približa cilju

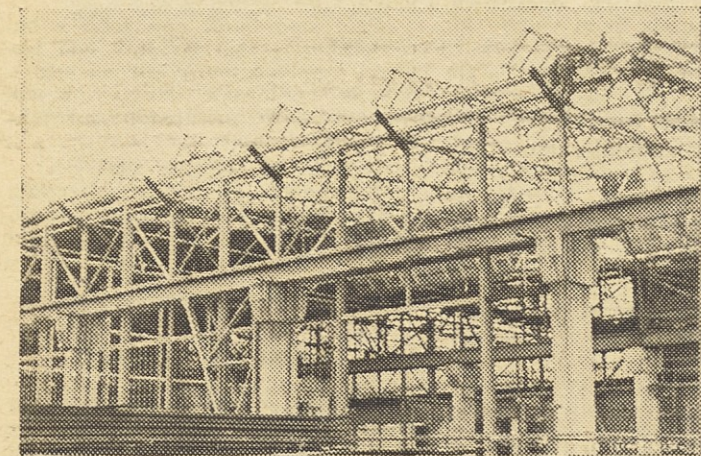
Trenutki pred odločitvijo — Jelka in Alojz Gregorič oboje iz Gradbenega vodstva Ljubljana na novi življenjski poti. Obilo sreče!

Del temeljev v hali nove velike valjarne na Ravnah je že zabetoniran

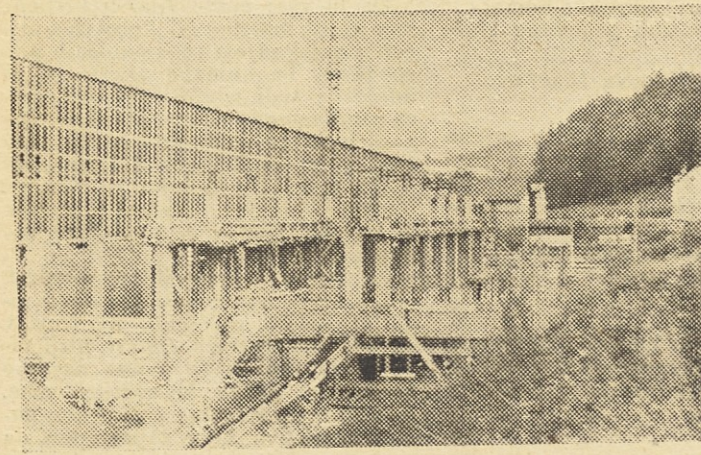
Pod vodstvom ing. Laha so vsi delovodje gradbenega vodstva Maribor priredili strokovno ekskurzijo. Med drugim so si ogledali gradnjo mostu v Slunju, hidroelektrarno Split I in II, gradnjo luke v Pločah, centralo v Jablanici, gradnjo tunela pod Ivan planino, Sarajevo, železarno Zenica, zgodovinsko mesto Jajce itd.

Tudi temu je treba dati: čevlje, obleko in klobuk... — del hale za pripravo materiala gradbišče: »Metalna« Maribor

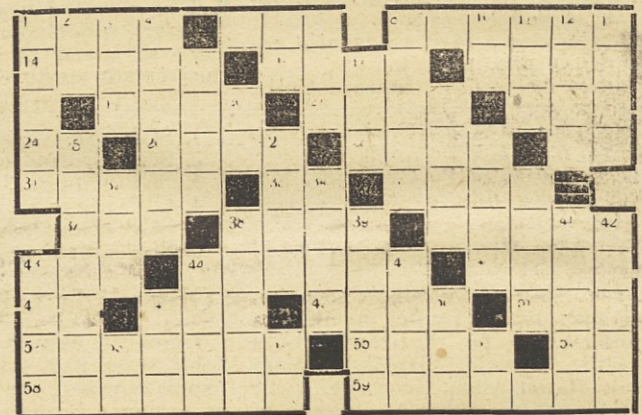

Večina naših žena opravlja dvojno delo, dopoldne na delovišču ali v pisarni popoldan pa jih čaka doma gospodinjstvo, pranje perila itd. Tudi tovarišica Ivica Zorko iz kalkulacijskega oddelka je ena izmed mnogih

Ob veliki hali nove valjarne na Ravnah raste več stranskih obratov, med njimi tudi transformatorska postaja, ki mora biti dograjena do 29. novembra

Križanka

Vodoravno: 1. viden od-tis, 5. industrijska rast-lina, 8. novost, 14. etnološka celota, 16. žensko ime, 18. trska, 19. Avari, 21. sta-tue, 23. Karenina, 24. avto-mobilna oznaka mesta, 26. ni pravi oče, 28. glavno mesto baltske države, 30. okrajšan veznik, 31. južna rastlina, 33. znak za litij, 35. reka na Gorenjskem, 37. žensko ime, 38. tehtnica, 40. angleški narodni junak Hood, 45. neurejen umik, 44. tovarna kozmetičnih preparatov pri Ljubljani, 46. pralno sredstvo, 47. ameriško moško ime, 48. okrajšano ime znane ameriške igralko, 49. židovsko moško ime, 51. dom igre in dela, 53. ni skupaj, 55. pritisk, 57. približno, 58. izobraženi, 59. stanovalec neke celine.

Navpično: 1. čistoča, 2. italijanski spolnik, 3. glavna oseba iz Gotovčeve operete, 4. obmejna postaja na progi Zagreb—Ljubljana, 6. vzklík bolečine, 7. tovarna konfekcije v Zagrebu, 8. naslov, 10. zaimek, 11. vrsta vrbe, 12. vrednost, 13. vrsta žgane pijače, 15. priprava za spuščanje lesa, 17. vrsta teka, 20. enaka samoglasnika, 22. moško ime, 25. podrobno pregledam, 27. ni star, 29. isto kot pod 49. vodoravno, 32. tovarna električnih aparatov v Nemčiji, 34. otroška zabava, 36. muslimansko moško ime, 38. umetno pleten, 39. žila dovodnica, 41. glavna ulica v Zagrebu, 42. moško ime, 43. RTV sodelavec — novinar Hvala, 44. potno dovoljenje, 45. vrsta športa v Angliji, 48. loščilo, 50. južni sadež, 53. iniciali enega Gradisovih direktorjev, 54. nikalnica, 56. oziralni zaimek.

RESITI V KRIZANKE IZ PREJSNJE ŠTEVILKE: 1.

soda, 5. Vir, 8. Rašica, 14. vdano, 16. Gina, 18. štok, 19. Na-ma, 21. sova, 23 llo, 24. NN, 26. Neti, 28. jeza, 30. an, 31. rrobar, 33. GK, 35. niti, 37. kas, 38. vlak, 40. Loren, 43. las, 44. Kra-kov, 46. sala, 47. ua, 48. LRS, 49. Izak, 51. NIN, 52. otnesav, 53. Abes, 57. do, 58. Sinatra, 59. Karakas.